

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROBLEMATIKA ZNEUŽÍVÁNÍ INZERTNÍCH
PORTÁLŮ NA INTERNETU PRO PÁCHÁNÍ
PROTIPRÁVNÍCH JEDNÁNÍ**

Autor práce: **Jakub Volák, DiS.**

Studijní obor: **Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě**

Forma studia: **Kombinovaná**

Vedoucí práce: **Mgr. Vlastimil Gregor**

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú.
Žižkova 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jakub Volák, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce:
Problematika zneužívání inzertních portálů na internetu pro páčání protiprávních jednání

Název bakalářské práce v anglickém jazyce:
The issue of abuse of advertising portals in the Internet for committing illegal acts

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Vlastimil Gregor

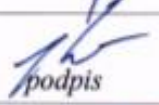
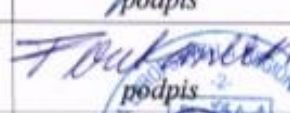

Datum zadání bakalářské práce: 25. říjen 2019

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Cílem bakalářské práce je porovnat protiprávní jednání při obchodování se zbožím na internetových inzertních portálech, zejména o správnou kvalifikaci, kdy se jedná o přestupek a kdy už o trestný čin. Dále zanalyzovat statistická data Policie ČR k vývoji podvodných jednání na inzertních serverech v průběhu posledních 10 let. Posledním cílem práce je navržení legislativních změn z pohledu *de lege ferenda* v trestním právu, které by vedly k efektivnějšímu zjišťování resp. usvědčení a potrestání pachatelů těchto protiprávních jednání.

Student: Jakub Volák, DiS.	25.10.2019	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Vlastimil Gregor	25.10.2019	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11.11.19 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	12.11.19 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	19.11.2019 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Vlastimilu Gregorovi, za odborné vedení práce, věcné připomínky, dobré rady, trpělivost a vstřícnost při vypracovávání bakalářské práce. Zejména pak své rodině a partnerce, za jejich podporu při studiu.

ABSTRAKT

VOLÁK, J., DiS., *Problematika zneužívání inzertních portálů pro páchaní protiprávních jednání: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Vlastimil Gregor.

Klíčová slova: Dokazování, internet, internetový podvod, inzertní portál, podvod, pokračování v trestném činu.

Práce pojednává o problematice podvodného jednání páchaného na inzertních portálech v internetovém prostředí. V práci je vymezen pojem internetový podvod, a to na základě výsledků analýzy a komparace různých definic uvedených v odborné literatuře a zákonech. Taktéž jsou vymezeny základní pojmy k pochopení celé problematiky. V práci je poukazováno na skutečnost, že internet umožňuje určitou anonymitu. Avšak každý jeho uživatel za sebou zanechává určitou digitální stopu, kterou následně lze využít k vypátrání konkrétního pachatele protiprávního jednání, v tomto případě internetového podvodu na inzertních serverech. Práce obsahuje statistická data změny nárůstu / poklesu této problematiky v rámci celé České republiky. Součástí vymezení kritérií, kdy se jedná o přestupek a kdy o trestný čin, bude i úvaha de lege ferenda nad konkrétní právní úpravou.

ABSTRACT

VOLAK, J., DiS., *The issue of abuse of advertising portals in the Internet for committing illegal acts: A Bachelor's Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 61 p. Thesis supervisor: Mgr. Vlastimil Gregor.

Keywords: Proving, internet, internet fraud, advertising portal, fraud, continuation of crime.

The thesis focuses on the issue of fraudulent behavior committed on advertising portals in the Internet environment. The thesis defines the concept of internet fraud based on the results of analysis and comparison of various definitions given in the academic literature and laws. There are also defined basic concepts to understand the whole issue. The thesis points out that the Internet allows some anonymity. However, each user leaves behind a certain digital footprint, which can then be used to track down a specific perpetrator, in this case Internet fraud, on advertising servers. The thesis contains statistical data of changes in the increase / decrease of this issue in the whole Czech Republic. Part of the definition of the criteria of offense and criminal offense will be de lege ferenda consideration of a specific legal regulation.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíle a metodika bakalářské práce.....	11
2 Vymezení a definice základních pojmů	12
2.1 Počítač	12
2.2 Počítačový systém	12
2.3 Internet.....	13
2.4 Obchodní servery	14
2.4.1 Internetový obchod.....	15
2.4.2 Inzertní portál	16
2.4.3 Aukční server	17
2.5 Některé zákonné podmínky pro prodej a nákup zboží přes internet internetových obchodů.....	17
3 Právní kvalifikace tzv. Internetových podvodů	19
3.1 Přestupek proti majetku	20
3.2 Trestný čin podvodu	21
4 Informace sloužící ke zjištění pachatele	25
4.1 Oznámení na Policii ČR	25
4.2 Informace získávané spoluprací	26
4.2.1 Spolupráce – Sbazar.cz	28
4.2.2 Spolupráce – Bazos.cz	28
4.2.3 Spolupráce – Aukro.cz	28
5 Statistická data Policie ČR	29
6 Vyhodnocení dotazníkového šetření	33
6.1 Kriminogenní faktory zjištěné při porovnání výsledků dotazníku a statistických dat Policie ČR	41
7 Pokračování v trestném činu	43

7.1	Znaky pokračování v trestném činu	44
7.2	Ukládání trestu za pokračující trestný čin	45
8	Kazuistika typového příkladu	47
8.1	Oznámení a podání vysvětlení poškozeného.....	47
8.2	Spolupráce	48
8.2.1	Žádost o spolupráci – Seznam.cz - inzerát.....	48
8.2.2	Žádost o spolupráci – Seznam.cz – e-mailová schránka.....	49
8.2.3	Žádost o spolupráci – OAKK.....	49
8.3	Ukončení spisu ze strany základního útvaru, který oznámení přijal	50
	Závěr	51
	Použitá literatura a zdroje.....	53
	Seznam zkratk	55
	Seznam grafů.....	56
	Seznam příloh.....	57

Úvod

Prodej zboží na internetu se v posledních několika letech značně rozšířil, a to také zejména z důvodů, že je možné zboží nakupovat tzv. z pohodlí domova anebo je možné zakoupit zboží od prodejce, který se nachází třeba i na druhé straně světa. Přístup k internetu je v dnešní době v podstatě neomezený. Dle statistických údajů bylo zjištěno, že 71 % mladých lidí z celého světa, ve věku od 15 do 24 let, má pravidelný přístup k internetu.¹ Jako u každé výhody moderní doby má i tato své stinné stránky. Jedná se zejména o zneužívání anonymity internetového prostředí k získání vlastního prospěchu, užitím nekalých podvodných praktik. Podvodných jednání se lze dopouštět mnoha způsoby. Mým záměrem je v rámci bakalářské práce poukázat na podvodná jednání páchaná na internetu, zejména v souvislosti s inzertními portály.

Bakalářskou práci na téma „*Problematika zneužívání inzertních portálů na internetu k páchání protiprávního jednání*“ si autor vybral z důvodu, že v rámci své profese se jako příslušník Policie České republiky (dále jen „PČR“), zařazeného na Oddělení analytiky a kybernetické kriminality (dále jen „OAKK Rokycany“), setkává s problematikou podvodného jednání páchaného prostřednictvím internetu, čím dál častěji. Jak již bylo nastíněno výše, je to částečně zapříčiněno v podstatě neomezeným přístupem k internetu, ve kterém se mnohdy lidé neumí orientovat, ač si to spousta z nich nepřipouští. Zároveň je podvodné jednání páchané na internetu samozřejmě využíváno pro téměř anonymní prostředí s vidinou velkého zisku za minimální úsilí. Mnohdy se také do situací, kdy můžeme být podvedeni, dostáváme sami svým lehkovážným myšlením, nedostatečnou obezřetností nebo přehnanou důvěrou.

V teoretické části bakalářské práce bude věnována pozornost výkladu a vymezení základních pojmů problematiky internetových podvodů, ať už díky odborným textům a literatuře nebo vlastní myšlenky, tak, jak problematiku vnímá samotný autor práce. Podle zákonných norem bude stanoveno, co je to podvod, a to jak z pohledu zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, tak z pohledu zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Zasazení popisovaného protiprávního jednání do kontextu českého trestního práva a jeho rozdělení na jednotlivé formy, bude provedeno zejména za pomoci metod výkladu

¹ <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2017.pdf>.

a analýzy zákonných norem, zvláště zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „TZ“), zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) (dále jen „TR“), aj.

V praktické části bude provedena analýza ze statistických dat z databáze PČR, týkajících se trestného činu podvodu v rámci celé České republiky (dále jen „ČR“), zejména zobrazení jeho vývoje a porovnání v posledních letech. Zároveň bude vyhodnoceno dotazníkové šetření zaměřené na zkušenosti respondentů s podvodným jednáním při nákupu zboží na inzertním portálu. Zjištěnými daty je záměrem potvrdit hypotézu o nárůstu tohoto druhu kriminality a následného určení kriminogenních faktorů mající vliv na její vznik a rozšíření.

Pozornost bude věnována ustanovení § 116 TZ, který stanovuje, co je to pokračování v trestném činu. V kontextu s problematikou podvodů na inzertních portálech, předchozí analýze statistik a dotazníkového šetření, tomu bude věnována samostatná kapitola. Tato má za cíl objasnit, zda a v jakém měřítku se pachatelé dopouštějí pokračování v trestném činu.

Závěrečným cílem je, na základě informací zjištěných při vypracování bakalářské práce, navrhnout změnu, úpravu nebo doplnění zákona (de lege ferenda), která by mohla zasáhnout až na stanovování sankcí a výši trestů při rozhodování o trestných činech spáchaných prostřednictvím internetu.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je vymezení pojmů souvisejících s podvodným jednáním páchaným prostřednictvím internetu, jeho rozdělení na jednotlivé druhy a zasazením tohoto protiprávního jednání do kontextu českého práva. Dalším cílem je zhodnocení vývoje kriminality spojené s podvody páchanými na internetu, konkrétně na inzertních portálech, objasňování a vyšetřování těchto jednání, zejména vyzdvižení problematiky získávání a zajišťování důkazů dle zákonných norem. Vedlejším cílem je poskytnout praxeologický vhled do zkoumané problematiky podvodného jednání na inzertních portálech popsáním vybrané kazuistiky typového případu a blíže přiblížit postup policejního orgánu při objasňování trestné činnosti. Další vedlejším cílem je komparativní metodou porovnat a vyhodnotit statistická data internetové kriminality se zaměřením na podvodné jednání v posledních letech, spolu s dotazníkovým šetřením s pohledem společnosti na vývoj této problematiky. Na základě vyhodnocených dat potvrdit hypotézu o vzrůstající tendenci internetové kriminality v oblasti podvodných jednání. Souhrnně se dá říci, že cílem práce je poskytnout veřejnosti poznatky zejména z praxe.

V bakalářské práci budou použity metody:

- Rozbory dokumentů autorů, zabývajících se internetovou problematikou
- Vyhodnocení statistických dat a jejich porovnání
- Vyhodnocení dotazníkového šetření
- Kazuistika typového případu
- Návrh de lege ferenda na možnou úpravu zákona

2 Vymezení a definice základních pojmů

Na začátku této práce je velmi důležité si vymežit několik základních pojmů, které budou celou práci provázet. Jedná se o popsání slov počítač, počítačový systém a zejména internet. Co to znamená, jak internet vznikl, jak funguje, jak je rozšířen atd. Dále je třeba si vysvětlit rozdíly mezi jednotlivými, obchodními servery, kterými jsou internetové obchody, inzertní portály a aukční servery. U každého bude jednotlivě popsáno, jak tyto servery fungují, jejich specifické vlastnosti. Na toto navazuje pojem internetového podvodu.

2.1 Počítač

Definic pro tento pojem existuje spousta, a tak je na místě vyzdvihnout několik z nich, které jej dostatečně vysvětlí.

Vladimír Smejkal ve své publikaci vysvětluje, že počítačem je každý programovatelný stroj (zařízení), který může provést naprogramovaný seznam instrukcí a reaguje na pokyny zadávané z vnějšku, přičemž zpracovává data zadaná prostřednictvím vstupních zařízení a výsledky jsou prezentovány pomocí výstupních zařízení.²

Josef Kuchta například uvádí, že počítačem je každá funkční jednotka schopná provádět výpočty a operace bez lidského zásahu a podle určitého programu, zařízení na zpracování, uchovávání a využívání dat, která převádí na číselné kódy.³

„V nejobecnějším smyslu lze za počítač považovat přístroj, který může být naprogramován za účelem samostatné realizace aritmetických a logických operací.“⁴

2.2 Počítačový systém

Tento termín byl do českého práva implementován na základě „budapešťské úmluvy“, v níž je v čl. 1 písm. a) definován jako: „*Jakékoliv zařízení nebo skupina*

² SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. s. 22-23. ISBN 978-80-7380-501-2.

³ KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 224

⁴ POLČAK R., PURY, F., HARAŠTA, J. a kolektiv. *Elektronické důkazy v trestním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 84

*propojených nebo přidružených zařízení, z nichž jedno nebo více provádí automatické zpracování dat podle programu“.*⁵

Tomáš Gřivna uvádí, že se jedná o funkční jednotku sestávající minimálně z jednoho technického zařízení s odpovídajícím programovým vybavením, přičemž nejméně jedno z těchto zařízení by mělo být počítačem.⁶

Souhrnem několika pojmů týkající se počítačového systému, vytvořil Jan Kolouch svůj pojem: „*Počítačový systém je tedy funkční jednotkou, která je složena z jednoho nebo více počítačů a přidruženého software, využívající paměťové medium pro všechny, nebo část programů a dat nezbytných pro vykonání programů.*“⁷

Dle autora práce je možné za počítačový systém považovat i definici samotného počítače. Vždyť počítač je, zjednodušeně řešeno, složení několika na sobě závislých komponentů, bez kterých by daný přístroj nefungoval, a tedy by neplnil funkci počítače. A počítačový systém může být v této podstatě „větší počítač“, který by bez potřebných součástí, kde je alespoň jedna plně funkční počítačová jednotka, nebo jiné počítače vzájemně propojené, nemohl být počítačovým systémem. Počítačovým systémem tedy může být například osobní počítač (včetně připojených součástí), bankomat, mobilní telefon, herní konzole aj.

2.3 Internet

Definice internetu se objevuje velké množství. Záleží na úhlu pohledu jednotlivého autora, nebo skupiny lidí. Vesměs, se ale všechny definice shodují v tom, že internet je celosvětový počítačový systém umožňující komunikaci a výměnu dat mezi jednotlivými počítači, připojenými právě k tomuto systému – internetu, a která se řídí určitými pravidly. V minulosti se využíval zejména pro akademické, vědecké a vojenské účely. Běžní lidé neměli téměř šanci se k internetu dostat. V dnešní době se internet nachází téměř všude. Je nepostradatelnou součástí dnešního světa, veškerých počítačových

⁵ ČESKO. Sdělení č. 104/2013 Sb.m.s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě (Úmluva o počítačové kriminalitě). In Sbirka mezinárodních smluv, Česká republika. 2013, částka 56.

⁶ GŘIVNA, T. § 230 [Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací]. In ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2300. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁷ KOLOUCH, J. *CyberCrime*, 1. vydání, Praha: Edice CZ.NIC, z. s. p. o. 2016, s. 58, ISBN 978-80-88168-15-7.

systemů na světě, veškeré komunikace, přenosu dat a informací, v bankovníctví, obchodu i správy majetku.

Internet nemá právní subjektivitu. Jde o informační a telekomunikační systém, který se skládá ze subjektů práva, tedy účastníků právních vztahů v podobě fyzických a právnických osob (jako jsou uživatelé, poskytovatelé veřejných či neveřejných služeb apod.). Internet jako celek nemá svého majitele. Internet není ani fyzickou, ani právnickou osobou. Až vydefinování jednotlivých druhů ISP⁸ má přímý vztah i k určení právní povahy internetu a vymezení působnosti jednotlivých zainteresovaných osob. Internet, jak již bylo uvedeno dříve, je tvořen jednotlivými počítačovými sítěmi, které jsou navzájem propojeny. Tyto počítačové sítě jsou pak typicky vlastněny nějakou fyzickou či právnickou osobou (velmi často se jedná o ISP, ale vlastníkem může být i stát, či jakákoli jiná fyzická či právnická osoba) a tyto sítě je možné považovat za věc, dle § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.⁹

Dá se říci a většina uživatelů na internetu nad tím ani mnohdy jinak nepřemýšlí, že internet je počítačová síť, díky níž mohou ostatní uživatelé internetu komunikovat s přáteli na sociálních sítích, chatovat, číst si zprávy z celého světa, stahovat filmy, hudbu a jiné soubory, nakupovat zboží, hrát hry, sdílet své fotografie a mnoho dalších činností. Ale mnoho těchto uživatelů si neuvědomuje, jak svým jednáním na internetu, kdy sdílí téměř bez žádné bezpečnosti své osobní údaje, napomáhají pachatelům k získávání těchto údajů, které mohou být následně využívány k páčání trestné činnosti. Celosvětově je počet obětí počítačové kriminality více než milion lidí denně, což počítačovou kriminalitu a výnosem z ní posouvá například před celosvětový obchod s marihuanou, kokainem a heroinem dohromady.¹⁰

2.4 Obchodní servery

Samotná bakalářská práce se ve své podstatě zabývá zejména inzertními portály, avšak není od věci specifikovat jednotlivé druhy obchodních serverů, které se v rámci internetu využívají. Toto rozdělení napomůže čtenáři k orientaci. Základním rozdělením

⁸ ISP – Internet service provider (viz seznam zkratk)

⁹ KOLOUCH, J., *CyberCrime*, 1. vydání, Praha: Edice CZ.NIC, z. s. p. o. 2016, s. 91-92, ISBN 978-80-88168-15-7.

¹⁰ KLIMEK, L., ZÁHORA, J., HOLCR, K., *Počítačová kriminalita v európskych súvislostiach*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, s. 13, ISBN 978-80-8168-538-5.

je můžeme rozdělit na internetové obchody (tzv. e-shopy), inzertní portály (internetové bazary) a aukční servery.

2.4.1 Internetový obchod

Internetový obchod (někdy také elektronický obchod, e-shop nebo online obchod) je speciální webová aplikace sloužící ke zprostředkování obchodních transakcí na internetu, většinou v oblasti B2C.¹¹ Segment B2C tedy zahrnuje především přímý prodej zboží od obchodníka koncovým zákazníkům či alespoň jeho podporu.

Základem e-shopu je běžný katalog výrobků, jež jsou obvykle řazeny do kategorií (kategorie se však často prolínají). E-shop se tedy skládá z detailů jednotlivých výrobků a přehledů výrobků v daných kategoriích. Součástí navigace e-shopu bývají také různá vyhledávání, buď na principu fulltextu¹², nebo na základě třídění podle vlastností produktů. Ze zákona musí být součástí e-shopu také další informace, např. kontaktní údaje, obchodní podmínky apod. Výjimkou nejsou ani různé články, např. recenze nabízených produktů.

Jakmile si uživatel e-shopu vybere svůj produkt, dochází k nákupnímu procesu. Jeho prvním krokem je přidání produktu do tzv. košíku, speciální stránky, kde se shromažďují vybrané produkty. Poté je třeba produkty umístěné v košíku objednat, buď tzv. povinnou registrací nebo pomocí pouhého vyplnění kontaktních údajů. Propracovanější e-shopy mají ještě další možnosti, např. umožňují odložit nákup vybraných produktů na později, dovolují uživateli zboží rovnou zaplatit platební kartou, atd.¹³ Dokončením objednávky pak dochází k uzavření kupní smlouvy dle zák. č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku.

Internetový obchod tedy slouží k nabídce a vyhledání zboží, ale i služeb s možností si je objednat, příjmu takových objednávek od zákazníků, zprostředkování a evidence plateb a poskytování dalších informací o výrobcích či řešení reklamací.

Mnohdy jsou internetové obchody také vázány na jejich kamenné „základny“, tedy kamenné obchody, kde je nabízeno stejné zboží (např. prodejna se sportovními

¹¹ B2C – Business to Customer (viz seznam zkratk)

¹² Fulltext je obecné označení pro vyhledávače fungující na základě porovnávání fráze se všemi ostatními slovy v daném dokumentu.

¹³ Adaptic s.r.o. – Internetový slovníček, Znalosti, Slovníček, E-shop [online] autor: ŠTRÁFELDA, J. [citováno 14.2.2020]; <<http://www.adaptic.cz/znalosti/slovnicek/e-shop/>>.

potřebami Gazza sport má prodejní místo v ul. Palackého 6, Plzeň, ale na jejich internetových stránkách www.gazzasport.cz lze taktéž zboží objednat, aniž bychom prodejnu navštívili = e-shop). Je tedy možné a dnešní doba to i mnohdy vyžaduje, objednat si zboží prostřednictvím internetu, tedy e-shopu kamenné prodejny, kterou není potřeba navštívit a zboží bude následně dopraveno na místo, kam zákazník při objednávce určí.

2.4.2 Inzertní portál

Pravděpodobně si to mnoho lidí dosud nespojilo, ale inzertní portál je jakási online bazarová tržnice. Tedy ta stejná bazarová tržnice, chceme-li – bleší trh, který dříve fungoval od vesnic po města a navštěvovalo jej spousta lidí. Přesně takto fungují i inzertní portály. Jejich historie tedy sahá až po staré civilizace, kde bazarové trhy vznikaly.

Inzertní portály jsou webové stránky, na kterých jsou inzeráty na prodej, pronájem, výměnu, darování, a to jakéhokoliv zboží, ať již nového, či použitého. Nejčastěji se tyto portály zaměřují na oblast prodeje aut, realit, dětského zboží a vybavení, práce, ale i domácích mazlíčků a jiných.

Rozdíl mezi internetovým obchodem a inzertním portálem je vcelku značný. Internetový obchod nabízí zboží ze svého sortimentu, tedy zboží, které mají tzv. na skladě, nebo zaručují dopravu tohoto zboží do určité doby. Jedná se o zboží nabízené fyzickou podnikající osobou nebo právnickou osobou, zapsanou do obchodního rejstříku. Ve většině případů se jedná o zboží zcela nové, na které se vztahuje plná, zákonem stanovená, dvou letá záruka. Výjimkou mohou být prodejny zabývající se prodejem i tzv. zánovního, nebo použitého zboží, jako je například obchod s názvem Mobil Pohotovost, dostupný na internetových stránkách www.mp.cz, který se zabývá prodejem i zmíněného zánovního nebo použitého zboží.

Kdežto inzertní portál je nějakým subjektem vytvořená internetová stránka, která slouží k veřejné inzerci zboží za úplatu, či zdarma, kdy inzerované zboží na takovou stránku vkládají sami uživatelé internetu, kteří zboží chtějí prodat, darovat, vyměnit apod. Uživatel se ve většině případů zaregistruje na uvedených internetových stránkách, ať už současně při vložení inzerátu, nebo v některých případech ještě před vložení inzerátu, kdy si zde vytvoří vlastní účet, spojený ve většině případech s jeho e-mailovou adresou, případně dalšími údaji (jméno, příjmení, telefonní číslo, kontaktní adresa atd.). Obchod následně probíhá formou nabídky a poptávky, pouze mezi inzerentem a zájemcem o

zboží, bez zásahu provozovatele internetové stránky. Obchod je tedy založen na principu C2C.¹⁴ C2C se většinou týká použití zboží, a tedy k provozování C2C operací na internetu obvykle slouží různé inzertní služby, bazary, burzy či přímo specializované aukční servery.

Samostatnou kapitolou, co se týče inzerce, je služba Marketplace, kterou na svých internetových stránkách poskytuje všem uživatelům sociální síť Facebook. Zde je možné inzerovat téměř jakékoliv zboží – výjimky jsou stanoveny ve smluvních podmínkách Facebooku a jsou jimi například zákaz prodeje nebo nákupu zvířat, produkty pro dospělé, alkohol, části těl a tělesné tekutiny, doklad, hazard, sexuální služby, atd.¹⁵

2.4.3 Aukční server

Na internetových aukcích lze nabízet a nakupovat zboží. Pro obojí je nezbytné se nejprve zaregistrovat na některém z aukčních serverů. Tyto fungují obdobně jako inzertní portály. Aukční server je spravován provozovatelem internetových stránek aukčního serveru, který, dle druhu aukčního serveru, sám nabízí aukci zboží anebo ve většině případech pouze spravuje internetovou stránku, kde nabízí prostor k inzerci zboží za účelem prodeje formou aukce.

Při zakládání nové aukce zvolí zájemce výchozí cenu, velikost přihazování a dobu trvání aukce. Ostatní registrovaní uživatelé pak postupně zvyšují nabídku (přihazují na aukci), dokud nevyprší doba trvání aukce. Toto přihazování je veřejné a ostatní uživatelé vidí jaká je poslední nejvyšší nabídka a snaží se jí přehodit. Po ukončení aukce se stane vítězem ten, kdo nabídl nejvyšší cenu. Dojde k výměně kontaktních údajů (obstarává aukční server) a oba uživatelé se poté navzájem zkontaktují a dohodnou se na způsobu výměny zboží.

2.5 Některé zákonné podmínky pro prodej a nákup zboží přes internet internetových obchodů

Při prodeji zboží na internetovém obchodu je obchodník povinen zveřejnit Občanským zákoníkem¹⁶ vyžadované informace. Základní informace, které by měly být

¹⁴ C2C – Customer to Customer (viz seznam zkratk)

¹⁵ Facebook. Zásady pro obchodování – Zakázaný obsah [online]; [citováno: 16.02.2020]; dostupné na <facebook.com/policies/commerce>

¹⁶ ČESKO; Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

dostupné na stránkách všech internetových obchodů, jsou zejména přesné identifikační údaje dodavatele, název a hlavní charakteristika poskytovaného zboží nebo služeb, jejich cena s údajem, zda jsou k ní připočteny všechny daně a poplatky, možnosti platby a dodání a doba, po kterou zůstává nabídka nebo cena v platnosti a další.¹⁷

Občanský zákoník dále stanoví, že kupující v případě nákupu zboží prostřednictvím prostředků na dálku, tedy i v případě internetového nákupu, má právo odstoupit od této kupní smlouvy do 14 dnů ode dne převzetí zboží, a to bez udání důvodů a jakékoliv sankce.¹⁸

¹⁷ Výňatky ze Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; § 1843 odst. 1.

¹⁸ Výňatky ze Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; § 1843 odst. 1.

3 Právní kvalifikace tzv. Internetových podvodů

Co je to „podvod“? Definice slova podvod je v podstatě zahrnuta do právní kvalifikace trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Tedy můžeme říci, že podvodem je jednání, směřující k obohacení sebe nebo jiného ke škodě cizího majetku nebo uvedením někoho v omyl, využití něčího omylu nebo zamlčení podstatné skutečnosti a způsobení tak na cizím majetku škodu. V závislosti na výši škody, se dále rozlišuje, zda se jedná o přestupek nebo trestný čin – o tom níže.

Trestní právo, jak již bylo uvedeno, považuje za podvodné jednání uvedení někoho v omyl, využití něčího omylu, nebo zamlčení podstatných skutečností. V § 120 TZ pak zákonodárce pamatoval i na podvodná jednání páchaná prostřednictvím technického zařízení. Z tohoto ustanovení vyplývá, že: *„uvést někoho v omyl či využít něčího omylu lze i provedením zásahu do počítačových informací nebo dat, programového vybavení počítače nebo provedením jiné operace na počítači, zásahu do elektronického nebo jiného technického zařízení, včetně zásahu do předmětů sloužících k ovládnutí takového zařízení, anebo využitím takové operace či takového zásahu provedeného jiným“*.¹⁹

Pan Marek Fryšták a kolegium, k podvodnému jednání ve své publikaci uvedli, že podvodné jednání je uvedení jiného v omyl nebo využití omylu. O omyl půjde, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Uvedením v omyl je předstírání okolností, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Využití omylu představuje stav, kdy pachatel k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a patřičném vztahu k němu jednal tak, aby ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatil.²⁰

Internetový podvod je tedy jednání výše uvedené, které je páchano prostřednictvím počítačového systému, jímž může být jak osobní počítač, tak tablet, mobilní telefon anebo obdobný přístroj, který lze považovat za počítačový a jehož prostřednictvím dochází k naplňování skutkové podstaty přestupku proti majetku nebo trestného činu podvodu.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 120. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11.

²⁰ FRYŠTÁK, M. a kol., *Trestní právo hmotné: zvláštní část*, 3. aktualizované vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012, s. 54, ISBN 978-80-7418-159-7.

3.1 Přestupek proti majetku

„Přestupky proti majetku dle § 8 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích:

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně

a) způsobí škodu na cizím majetku

1. krádeží,

2. zpronevěrou,

3. podvodem, nebo

4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku;

pokus tohoto přestupku je trestný,

b) neoprávněně užívá cizí majetek,

c) přisvojí si cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, nebo

d) ukryje, užívá nebo na sebe anebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) způsobí škodu na cizím majetku

1. krádeží,

2. zpronevěrou,

3. podvodem, nebo

4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku;

pokus tohoto přestupku je trestný,

b) neoprávněně užívá cizí majetek,

c) přisvojí si cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby, nebo

d) ukryje, užívá nebo na sebe anebo na jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

(3) Přestupku podle odstavce 1 písm. a) se dopustí též organizátor, návodce nebo pomocník.

(4) Za přestupek podle odstavců 1 až 3 lze uložit pokutu do 50000 Kč.

(5) Je-li přešupek podle odstavců 1 až 3 spáchan opakovane po nabytí právní moci rozhodnutí o přešupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do 70000 Kč.

(6) Za přešupek podle odstavce 1 nebo 3 lze uložit omezující opatření.

(7) Řízení o přešupku podle odstavce 1 nebo 3 spáchaném mezi osobami blízkými lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spáchaním přešupku.²¹

Uvedené celé ustanovení přešupků proti majetku, ať již spáchaných fyzickou nebo právnickou osobou, nám zobrazuje výčet veškerých možných druhů jednání, které jsou protiprávní vůči majetku druhé osoby, nebo osob. Ty jsou popsány v prvním a druhém odstavci tohoto ustanovení. V souvislosti s internetovými podvody se však využívají zejména ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích, při podezření ze spáchaní přešupku fyzickou osobou, respektive § 8 odst. 2 písm. a) bod 3 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích, při podezření ze spáchaní přešupku právnickou osobou.

O přešupek proti majetku se však jedná pouze, pokud škoda způsobená na cizím majetku nedosáhla částky 5000,-Kč. Žádné ustanovení upravující tuto skutečnost však v zák. č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích, nebo v zák. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přešupky a v řízení o nich, nenajdeme. Takovou skutečnost nám upravuje až ustanovení o hranici výši škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci dle § 138 odst. 1 TZ. Zde je uvedeno hned ve větě první: „Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5000,-Kč,...“. S odkazem na ustanovení o výši škody, je třeba si uvést ustanovení o trestném činu podvodu, které upravuje trestní zákoník.

3.2 Trestný čin podvodu

„Trestný čin podvodu dle § 209 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku:

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

²¹ ČESKO, Přešupky proti majetku dle § 8 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přešupcích [citace zákona].

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

(6) Příprava je trestná.²²

Ze znění prvního odstavce je zřejmé, že pachatel jedná od prvopočátku s úmyslem obohatit sebe nebo jiného. Objektem trestného činu je tu cizí majetek. Ochrana majetkových práv se poskytuje bez ohledu na druh a formu vlastnictví.²³

Jelínek a kolektiv spoluautorů například ve svém díle specifikují: „Podvod je trestným činem, jestliže oklamaná osoba v důsledku svého omylu nebo zamlčení podstatných skutečností provede majetkovou dispozici, touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoli nepatrná a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí. Objektem trestného činu podvodu (§ 209) je cizí majetek. Cizí majetek je takový, který

²² ČESKO, Trestný čin podvodu dle § 209 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku [citace zákona].

²³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2051-2052. ISBN 978-80-7400-428-5.

*nenáleží pachateli nebo nenáleží výlučně jemu. Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel uvede někoho v omyl, využije něčího omylu, anebo zamlčí podstatné skutečnosti. Omyl je rozpor mezi představou a skutečností. Pachatelem podvodu může být kdokoliv. V případě vykonání podvodu se jedná o úmyslný trestný čin. Čin je dokonán obohacením pachatele nebo jiného. Obohacení však musí být neoprávněné. Příprava podvodu je též trestá.*²⁴

Uvedením někoho v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Uvedení v omyl může být spácháno konáním, opomenutím i konkludentním jednáním a zároveň se může stát lstí, ale může jít i jen o pouhou nepravdivou informaci, zvláště když v běžném životě není zvykem si ověřovat pravdivost podaných informací. V žádném případě se nevyžaduje nějaká zvláštní rafinovanost.²⁵

Ve znění v prvním odstavci tohoto ustanovení je uvedeno sousloví „škoda nikoli nepatrná“. Spolu se zmiňovaným ustanovením § 138 odst. 1 TZ, uvedeným v předchozí podkapitole, toto sousloví stanovuje, že v případě, kdy škoda způsobená na cizím majetku podvodem a dosáhne částky nejméně 5000,-Kč, jedná se ve věci již o trestný čin podvodu, nikoliv o přestupek proti majetku.

Takové rozlišení je pro policejní práci dosti důležité, jelikož stanovuje následný postup policistů při řešení takových případů. V případě, že se jedná o přestupek proti majetku, postupují policejní orgány při šetření přestupku zejména dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „ZoP“). Zde využívají různá oprávnění, jakými jsou například požadování podání vysvětlení od osob, pořizování záznamů, odnímání věcí, získávání informací z vybraných evidencí, vyžadovat pomoc od orgánů a osob a další.

V případě, že se jedná o trestný čin, jsou pro takový čin již zahájeny úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 TŘ a následně policejní orgán postupuje dle tohoto zákona. Téměř veškerý postup policejního orgánů je tak odkázán pouze na postup v mezích tohoto zákona. Mohou jimi být podaná vysvětlení od osob, právnických osob a státních orgánů, pořizování záznamů osob, odnímání a zajišťování věcí, ohledání věci

²⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s., s. 660. ISBN 978-80-7502-120-5.

²⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2053-2054. ISBN 978-80-7400-428-5.

nebo místa činu, zajištění peněžních prostředků na účtu u banky, spolupráce se státními orgány, fyzickými nebo právníckými osobami při získávání údajů o telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství a další.

Zároveň je policejní orgán v trestním řízení podřízen místně příslušnému státnímu zastupitelství, kterému se zodpovídá, a které jeho práci dozoruje.

4 Informace sloužící ke zjištění pachatele

Policejní orgány, při šetření prováděném ke zjištění osoby pachatele, využívají všech dostupných a zákonných prostředků k získávání informací důležitých k objasnění protiprávního jednání. Informace, které policejní orgán získává, se mohou rozdělit do několika různých skupin, ať už se jedná o informace získané podáním vysvětlení dotazovaných osob, informace získané spoluprací s jinými orgány, nebo informace získané ohledáním věci, místa činu, z kamerových záznamů, anebo ze znaleckého či odborného zkoumání.

Pro účely této bakalářské práce je popsáno získávání informací policejním orgánem při příjmu oznámení, kdy se v osobě oznamovatele ve většině případů jedná zároveň i o osobu poškozeného. Dále je popsána spolupráce s jinými orgány či vybranými společnostmi, se kterými policejní orgány spolupracují a je uveden způsob jejich spolupráce.

4.1 Oznámení na Policii ČR

Při zjištění, že se osoba stala obětí jakéhokoliv internetového podvodu, je potřeba, aby tuto skutečnost co nejdříve nahlásila na kterémkoliv oddělení PČR. Toto protiprávní jednání bude následně kvalifikováno jako přestupek nebo trestný čin, kdy prvotním úkonem při příjmu oznámení bude podání vysvětlení, a to na základě ustanovení § 158 odst. 6 TŘ (v případě trestného činu), nebo § 61 odst. 1 ZoP (v případě přestupku). Při podání vysvětlení je důležité popsat podrobně všechny skutečnosti, které probíhaly při komunikaci s pachatelem. Policejní orgán zároveň svými otázkami směřuje výslech tak, aby se dozvěděl podstatné informace, se kterými je následně schopen pracovat. Jedná se v podstatě o prvotní část příjmu oznámení.

Druhou částí je zajištění věcí, listinných důkazů a dalších podpůrných materiálů k podanému vysvětlení, kdy se jedná zpravidla o elektronické důkazy, jimiž jsou například IP adresa, archiv uživatelského účtu na konkrétním internetovém portálu, hlavičky (zdrojové kódy) e-mailů a samotné e-mailové zprávy, samotná komunikace na jiných portálech, než prostřednictvím e-mailu, případně SMS zprávy. Tyto důkazy jsou velice důležité, jelikož ze samotné elektronické komunikace s pachatelem je podstatné zjistit telefonní číslo pachatele, e-mailovou schránku, název uživatelského účtu, již výše uvedenou IP adresu a zejména pak číslo bankovního účtu, který pachatel při komunikaci uvedl a mnohdy i mnoho dalšího. Zálohu e-mailů a hlaviček e-mailů většinou provede

policista při příjmu oznámení sám na oddělení, za přítomnosti poškozeného, o čemž sepiše záznam, který poškozený podepíše. S takovými informacemi se dále pracuje, kdy jsou policejním orgánem vyžadovány lustrace telefonních čísel, lustrace IP adres, informace podléhající bankovnímu tajemství, informace od poskytovatele internetového připojení, nebo ke zjištění, zda některé ze zjištěných informací již pachatel užil pro pokračování v jiném protiprávním jednání.

Získané důkazy jsou využívány nejen policejním orgánem v průběhu šetření, ale také následných orgánem, který ve věci rozhoduje. Ať už se jedná o správní orgán nebo soud. Dokazováním však zejména rozumíme zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, jehož úkolem je vyhledání důkazů, provedení takových zajištěných důkazů a jejich procesní zajištění, prověrka zajištěných důkazů a jejich vyhodnocení.²⁶

4.2 Informace získávané spoluprací

Policejní orgány v rámci své činnosti spolupracují s jinými státními orgány i soukromými společnostmi. Jejich spolupráce spočívá zejména v žádostech policejního orgánu k získání určitých, pro průběh trestního řízení nebo šetření přestupku, důležitých informací, vedoucích k ustanovení pachatele, nebo zajištění dalších důkazních prostředků pro další šetření.

Žádosti policejního orgánu v souvislosti s internetovými podvody, se rozlišují na základě druhu vedeného řízení, tedy zda je vedeno trestní řízení pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu, nebo pokud je vedeno šetření pro podezření ze spáchání přestupku proti majetku.

V případě trestního řízení může policejní orgán využít několik postupů podle toho, jaké bude zjišťovat informace. Jedná se zejména o ustanovení trestního řádu z důvodu předchozího zahájení úkonů v trestním řízení, kdy po zahájení takových úkonů orgány činné v trestním řízení dále postupují výhradně v souladu s trestním řádem. Níže je uvedeno několik ustanovení trestního řádu, které mohou být v trestním řízení užity pro získání určitých informací:

§ 8 TR – kde je mimo jiné uvedeno, že „státní orgány, právnické a fyzické osoby jsou povinny bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis

²⁶ FRYŠTÁK, M. a kol., *Trestní právo procesní*, 3. aktualizované vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012. s. 69-70, ISBN 978-80-7418-160-3.

jinak, i bez úplaty vyhovovat dožadáním orgánů činných v trestním řízení při plnění jejich úkolů“. Tedy toto ustanovení se používá v případech, kdy jsou zahájeny úkony trestního řízení a policejním orgánem jsou vyžadovány „běžné“ informace pro účely trestního řízení.

§ 79a TŘ – kde je mimo jiné uvedeno, že „nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že určitá věc je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění takové věci“. Na základě tohoto ustanovení jsou orgány činné v trestním řízení oprávněny například nařídit bankovním institucím zajištění finančních prostředků nacházející se na určitém bankovním účtu, který je předmětem prověřování.

§ 88a TŘ – tohoto ustanovení se v trestním řízení užívá k zajištění údajů o telekomunikačním provozu, kdy se zajišťují zejména IP adresy přístrojů, ze kterých bylo komunikováno pachatelem, pro jeho další identifikaci, pokud toto nelze zjistit jinak.

V případě šetření při podezření ze spáchání přestupku policejní orgán postupuje výhradně na základě zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky. V rámci tohoto zákona je oprávněn při spolupráci s jinými orgány, společnostmi, užít níže uvedená ustanovení:

§ 18 ZoP – postup dle tohoto ustanovení je obdobný, jako u ustanovení § 8 trestního řádu, kdy jsou vyžadovány informace související s šetřením přestupku. V tomto ustanovení je mimo jiné uvedeno, že „*policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie oprávněn požadovat od orgánů a osob uvedených v § 14 věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout*“. V ustanovení § 14 ZoP jsou tyto orgány a osoby uvedené jako útvary ozbrojených sil, bezpečnostní sbory a další orgány veřejné správy, jakož i právnické a fyzické osoby.

§ 66 ZoP – v rámci tohoto ustanovení policejní orgány získávají informace z evidencí, kterými jsou například databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby, katastr nemovitostí, základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci a další.

V následujících oddílech jsou zmíněny příklady spoluprací s nejčastějšími inzertními servery, se kterými Policie České republiky spolupracuje.

4.2.1 Spolupráce – Sbazar.cz

Ze zkušeností autora je možné potvrdit, že spolupráce mezi společností Seznam.cz a Policií České republiky je na velmi dobré úrovni a stále se zlepšuje. V minulých letech se na vyřízení žádostí čekalo mnohdy i několik týdnů, ale v současné době je vyřizování žádostí dosti rychlejší. Požadované informace jsou policejním orgánům zasílány do několika dnů, ne-li hned do druhého dne. V odpovědích na žádosti od společnosti Seznam.cz jsou například informace týkající se přístupů do e-mailových schránek, z jaké IP adresy byl přístup učiněn, v jakém čase a zda pachatel využívá jiné služby společnosti Seznam.cz.

4.2.2 Spolupráce – Bazos.cz

Spolupráce mezi Policií České republiky a Bazos.cz je také na velmi dobré úrovni. Vzhledem ke skutečnosti, že inzertní portál Bazos.cz spravuje fyzická podnikající osoba, pan Ing. Radim Smička a ne společnost s mnoha zaměstnanci, zaměstnává pan Smička pouze jednoho zaměstnance, který vyřizuje veškeré žádosti z celé České republiky. To má samozřejmě za následek i pozdější doručení odpovědí na zasláné žádosti, nicméně tyto jsou doručovány zhruba do jednoho týdne. V odpovědi se nacházejí informace týkající se inzerenta, a to e-mailová adresa, telefonní číslo zadané inzerentem pro jeho kontaktování a telefonní číslo ověřeného telefonu – při inzerování zboží je nutné ověřit inzerenta, kdy toto se provádí zasláním jednoduchého kódu formou SMS na zvlášť uvedené telefonní číslo. Dále je zjištěna IP adresa, ze které byl inzerát podán, lokalita, v níž se IP adresa nachází a číslo inzerátu. Také se zde mohou nacházet reakce zájemců na inzerát, jejich IP adresy, e-mail, ze kterého byl dotaz zaslán, datum a čas.

4.2.3 Spolupráce – Aukro.cz

Spolupráce mezi Aukro.cz a Policií České republiky je rovněž na velmi dobré úrovni, a to zejména proto, že Aukro.cz je na českém online trhu již přes 15 let. Odpovědi na žádosti jsou plně důležitých informací, mnohdy nad rámec dotazovaného. To lze částečně připisovat skutečnosti, že pracovníci společnosti Aukro.cz jsou, v rámci prevence trestné činnosti, účastni na školeních policistů zaměřujících se na problematiku počítačové kriminality a internetových podvodů, kde se mohou seznámit s poznatky týkající se předcházení a vyhledávání protiprávního jednání pachatelů, kteří se zaměřují na páchaní podvodného jednání na portálu Aukro.cz.

5 Statistická data Policie ČR

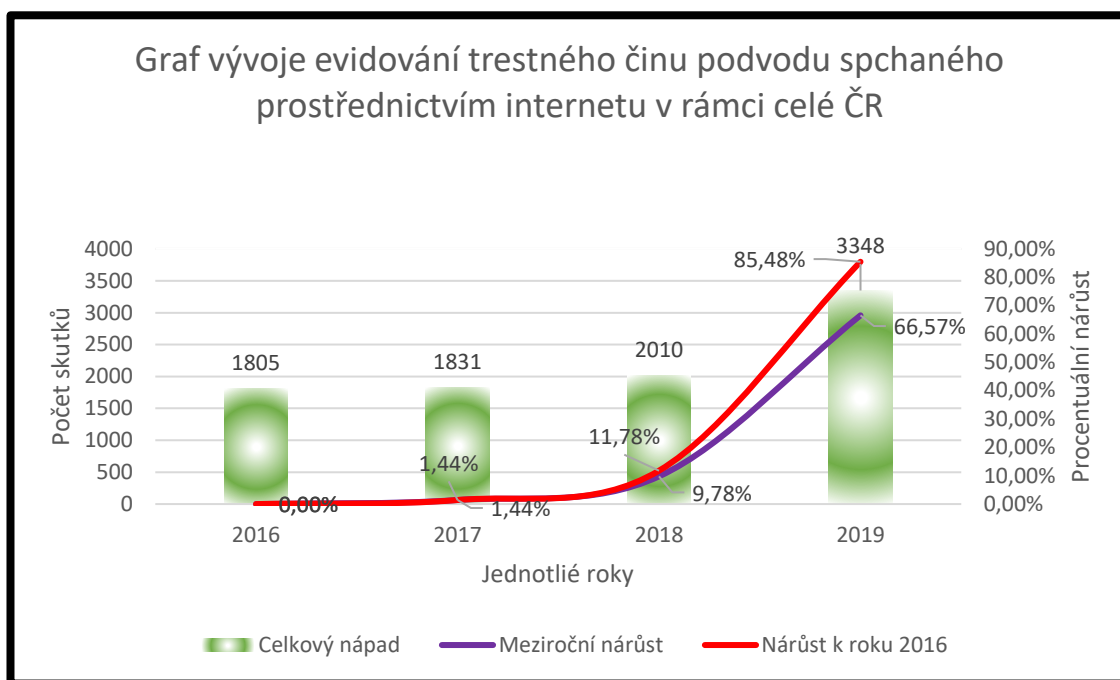
Díky služebnímu zařazení autora práce na Oddělení analytiky a kybernetické kriminality SKPV v Rokycanech, bylo možné opatřit použitelná statistická data, a to od roku 2016, od kdy je možné pro práci vyhledat potřebné kombinace, i když bylo autorem práce plánováno původně až 10 let zpětně. V rámci zpracovávání práce bylo možné využít pouze oficiální statistická data PČR, v nichž bylo zjištěno, že PČR do roku 2015 nijak specificky neevidovala internetovou trestnou činnost. Změna nastala právě rokem 2016, od kdy byla využita dostupná statistická data zpracovávána Policejním prezidiem ČR.

Jaké byly ty vyhledávané atributy, které bylo třeba porovnat pro tuto práci? Jelikož se práce zabývá podvodnými jednáními, bylo třeba zajistit všechny spisy, v nichž byl evidován trestný čin podvodu dle § 209 TZ a pachatel zároveň ke spáchání činu užil veřejnou síť Internet. Bohužel nebylo možné směřovat dotaz konkrétně na inzertní portály, jelikož tak detailní rozlišení policejní statistiky nevedou. A v dohledné době se ani neplánují. Pro účely práce tedy bude zveřejněn alespoň pohled na vývoj informační kriminality spojené s podvodným jednáním na internetu, jako celku, v rámci celé ČR i jednotlivých krajů.

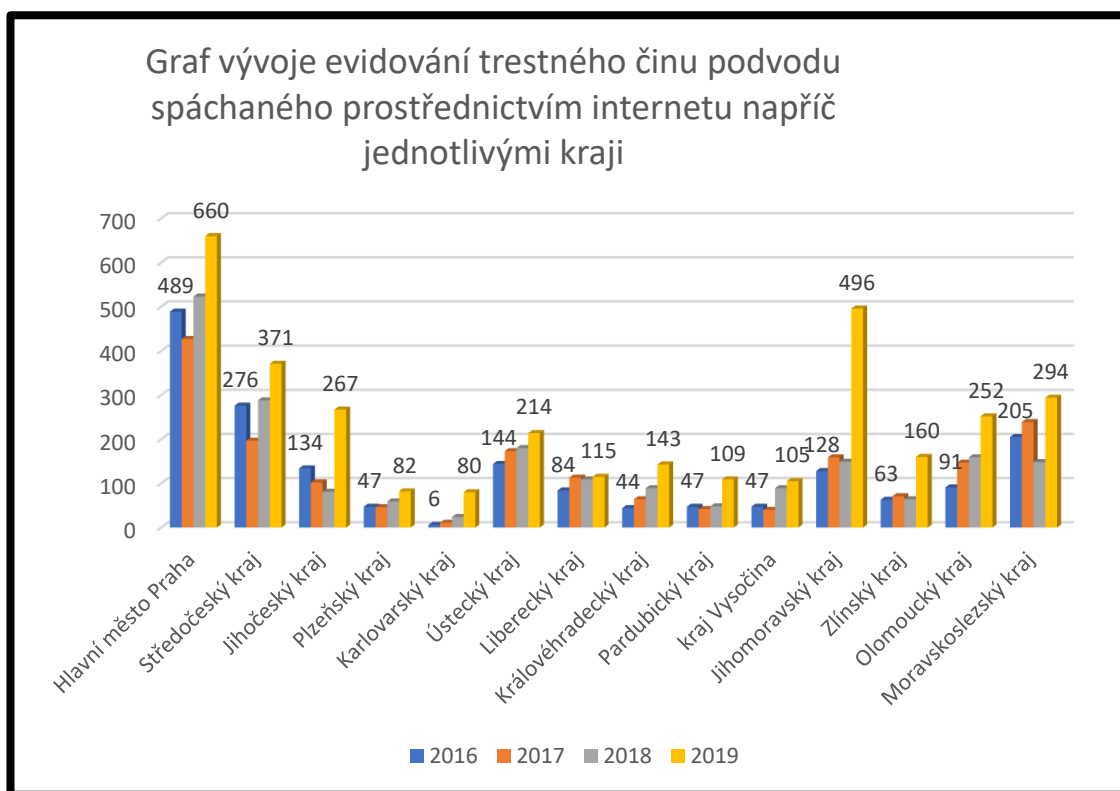
Před vyhledáním níže uvedených dat bylo ze zkušeností autora předpokládáno, že v průběhu let byl zaznamenáván nárůst této problematiky, a to z důvodu, že informační kriminalita je obecně na vzestupu, lidé využívají anonymity a důvěřivosti druhých k získání vysokého finančního prospěchu na úkor minima úsilí. Očekávaný nárůst této kriminality byl v průběhu uvedených čtyř let zhruba dvojnásobný.

První sloupcový graf zobrazuje vývoj evidování trestného činu podvodu v průběhu let 2016 až 2019, v rámci celé ČR. Následován je grafem s uvedením vývoje této statistiky v rámci jednotlivých krajů. Uvedené grafy byly vytvořeny autorem na základě statistických dat získaných z uvedené databáze, jejíž zjištěné podklady jsou zaznamenány mezi přílohami bakalářské práce.

Graf 1: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci celé ČR²⁷

Graf 2: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci jednotlivých krajů²⁸

²⁷ Graf 1: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci celé ČR. *Vlastní tvorba z údajů přiložených v příloze bakalářské práce*

²⁸ Graf 2: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci jednotlivých krajů. *Vlastní tvorba z údajů přiložených v příloze bakalářské práce*

Z předložených statistický podkladů se autorova hypotéza téměř vyplnila. Celkový nárůst kriminality spojený s trestným činem podvodu spáchaného na Internetu byl zjištěn s hodnotou 85,48%, v porovnání let 2016 a 2019, když v roce 2016 bylo evidováno celkem 1805 skutků a v roce 2019 jich bylo 3348. Byl tedy zaznamenán téměř dvojnásobný nárůst tohoto druhu kriminality za pouhé 4 roky. Tato skutečnost jasně prokazuje, že Internet je fenoménem dnešní doby a trestná činnost se mu nevyhýbá. Z druhého grafu je zajímavý sledovat mírný pokles vývoje v roce 2017 v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji, místy, kde byl v té době evidován nejvyšší počet tohoto druhu kriminality. Tento pokles v případě Jihočeského kraje pokračoval i v roce 2018. Nicméně ve všech třech zmiňovaných byl v roce 2019 zaznamenán téměř poloviční nárůst oproti roku 2016, v případě Jihočeského kraje dokonce o téměř dvojnásobek. Velmi vysoký nárůst zaznamenal kraj Jihomoravský, kde byl v průběhu 4 let zaznamenán nárůst této kriminality o 287,5%, na 496 podvodů z předchozích 128. Tento nárůst taktéž zapříčinil vyšší specializaci a posílení útvarů zabývajících se sektorem kybernetické a hospodářské kriminality v tomto kraji – jak na krajské úrovni, tak na úrovni územních odborů (okresů). Ovšem nejvyšší procentuální nárůst zaznamenal Karlovarský kraj, který v roce 2016 zaznamenal pouhých 6 podvodných trestných činů řešených na jeho území, které byly spáchány prostřednictvím internetu. V roce 2019 už se evidovalo číslo 80 a v řeči statistických čísel to znamená, že nárůst byl o 1233,33%!

Ze statistických údajů tedy jednoznačně vyplývá, že kriminalita internetových podvodů narůstá každým rokem. Policejní útvary se snaží na kriminalitu spojenou s využíváním internetu reagovat vytvářením specializovaných pracovišť, kde policisté šetří jen problematiku spojenou s internetem, případně se využívá jejich servisní činnosti pro jednotlivé nižší organizační články.

S ohledem na zjištěná data je nutné dodat, že data byla soustředěna pouze k trestnému činu podvodu, nikoliv k přestupkovému jednání. PČR totiž nevede statistiky přestupků proti majetku dle § 8 odst. 1 písm. a), bod 3 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích²⁹, spojených se sledovanou událostí „*spácháno na internetu*“, takže jich nemohlo být v bakalářské práci použito. V případě, že by takovéto statistiky byly k dispozici, bylo by možné předpokládat evidování mnohonásobně většího počtu

²⁹ Úplné zákonné znění viz kapitola 3.1 Přestupek proti majetku

podvodných jednání na internetu, než dosud je vedeno ve statistikách, kde je počítáno pouze s trestnými činy.

6 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V průběhu zpracovávání bakalářské práce došel autor k závěru, že by mohl porovnat nárůst kriminality internetových podvodů, která byla zjištěna v rámci analýzy statistických dat PČR a osobními zkušenostmi a znalostmi lidí, kteří mají s inzertními portály zkušenosti. Bylo tedy provedeno anonymní dotazníkové šetření s názvem „Podvody na inzertních portálech“. Samotný dotazník byl zaměřen zejména na znalosti respondentů prostředí inzertních portálů a na zjištění, jaký procentuální počet respondentů byl v minulosti na těchto portálech podveden, zda podvod oznámil a jak úspěšné bylo šetření PČR. Dotazník byl vytvořen kvantitativní výzkumnou metodou, neboť na základě níže popsaného způsobu logického zpracování dotazníku chtěl autor dospět ke zjištění údajů, které budou následně porovnány se statistickými daty uvedenými v kapitole páté.

Dotazník byl vytvořen dne 27.3.2020 na internetových stránkách společnosti Survio s.r.o. a měl přidělenou veřejně dostupnou internetovou adresu <https://www.survio.com/survey/d/Q6O2R6J9R1F7V4U5D>. Uvedeného data byl spuštěn a byl ukončen dne 4.4.2020. Dotazník byl vytvořen pouze v elektronické formě, kdy odkaz na dotazník byl zveřejněn prostřednictvím Facebookového účtu autora, veřejně a byl několika autorovými přáteli sdílen, tedy rozšířen dál. Dále byl odkaz sdílen prostřednictvím sociální sítě Facebook na veřejných skupinách města Rokycany, Hrádek u Rokycan a na veřejných inzertních facebookových skupinách v Plzni a okolí (např. „Bazar Plzeň“, apod.). Odkaz byl tedy sdílen veřejně a zdarma, za což administrátorům uvedených stránek patří poděkování. Současně byl odkaz rozšířen do okruhu rodiny a přátel autora, prostřednictvím jiných sociálních sítí nebo komunikačních prostředků.

Dotazník byl úmyslně vytvořen tak, že pouze osoba, která v průběhu dotazníku uvedla, že má zkušenosti s nákupem zboží na inzertních portálech a byla v minulosti podvedena při nákupu zboží na internetu, mohla úspěšně dokončit celý dotazník. V opačném případě se mohlo stát, že dotazovaná osoba mohla opustit dotazník již po otázce číslo 2, popřípadě číslo 4. Otázky, které byly v dotazníku užity, jsou k seznámení v příloze bakalářské práce.

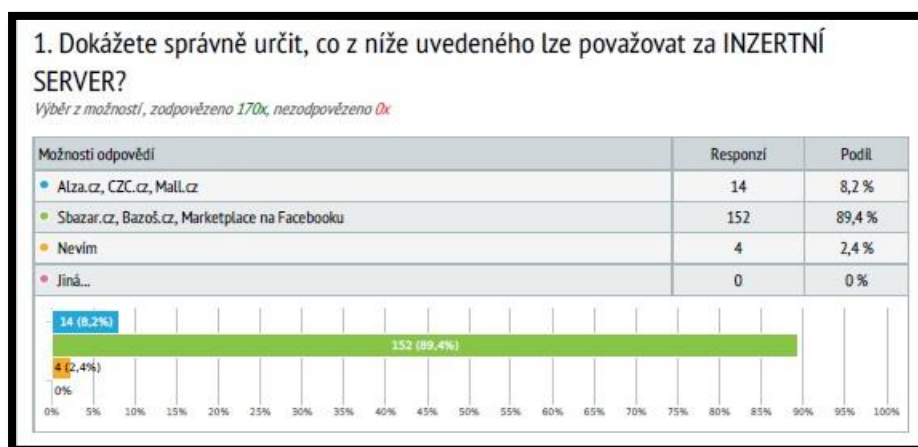
Pro lepší orientaci a přehled při popisování dotazníku bude dále užito nejpodstatnějších obrázků s grafy, pod nimiž bude jednotlivě popsán jejich význam.

Obrázek 1: Dotazník – Počet dotázaných osob

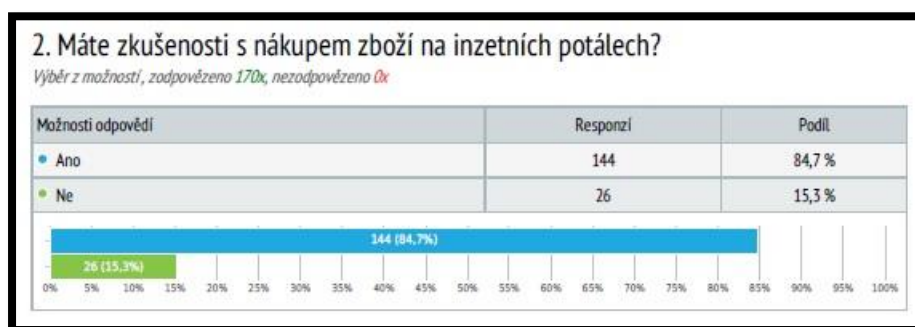
Nejprve je vhodné si uvést, kolik osob bylo dotazníkem osloveno. Jak je vidět z čísel výše, dokončených dotazníků bylo celkem 170 a to v období od 27.3.2020 do 4.4.2020. Ovšem dotazník byl celkem otevřen 304krát, což však neznamená, že osoba, která do něj poprvé třeba jen nahlédla, jej později neotevřela znovu s tím, aby jej dokončila. V celém dotazníku však bylo nastaveno pravidlo, že jakmile byl u jednoho respondenta dotazník ukončen, již znovu nemohl odpovídat. Systémy společnosti Survio s.r.o. toto dokáží rozpoznat a zamezit tak vyplňování dotazníku jedním přístrojem, který se připojil k internetu, více než jednou.

Obrázek 2: Dotazník – Odpovědi u otázky č. 1

První otázka samotného dotazníku byla směřována zejména na zjištění, zda respondenti mají povědomí o pojmu „inzertní portál“. Po zodpovězení této otázky, ať už respondent odpověděl jakkoliv, bylo zobrazeno vysvětlení uvedeného pojmu, a to proto, aby se respondent navedl správným směrem pro další odpovědi v dotazníku. Vysvětlení je uvedeno v příloze bakalářské práce, první straně dotazníku.

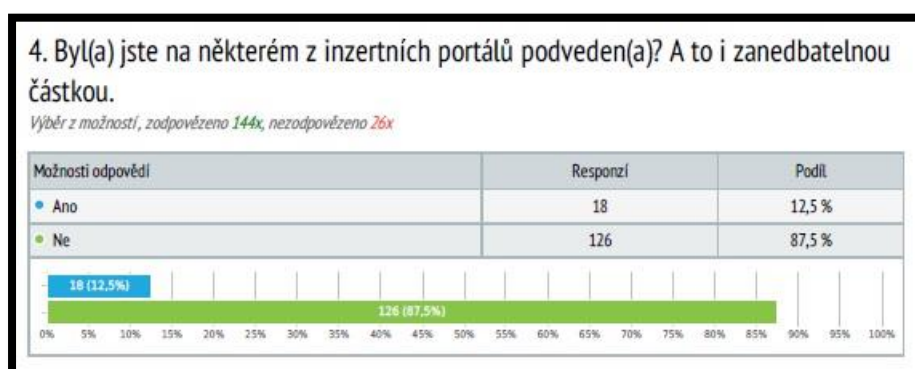
Obrázek 3: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 2

Následující graf zobrazuje otázku č. 2, kdy je vidět, že ve většině případech mají respondenti zkušenosti s nákupem zboží na inzertních portálech. Pro 26 respondentů, kteří odpověděli „Ne“, tento dotazník skončil, jelikož by další dotazy na ně nebyly relevantní.

V otázce třetí byli respondenti dotázáni, na jakých inzertních portálech mají zkušenosti s nákupem zboží. Tato otázka měla za účel ještě více obeznámit a utvrdit osoby v tom, co je přesně inzertní portál.

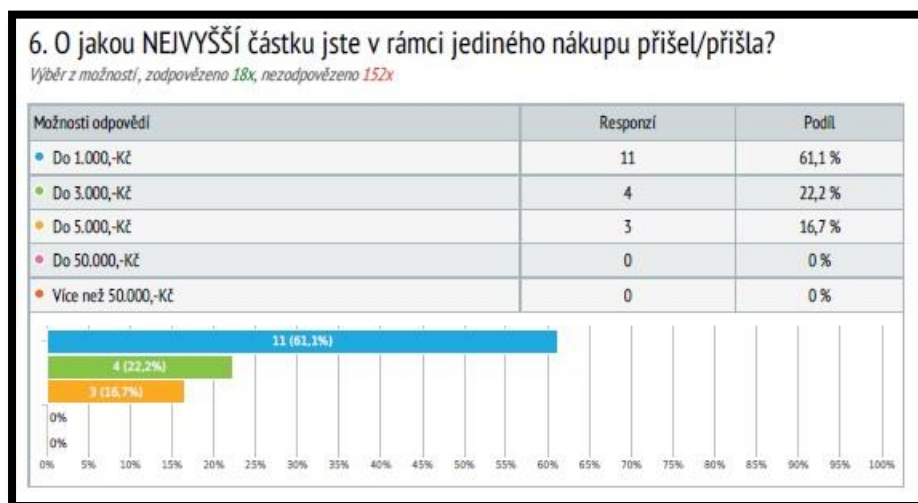
Obrázek 4: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 4

Jednou ze stěžejních otázek celého dotazníku byla otázka číslo 4. Zde se jednoznačně vyfiltrovaly osoby, které v minulosti byly na inzertních portálech uvedeny a které nikoliv. Z uvedeného dotazu vyplývá, že v případě 144 lidí (těch, kteří prošli k této otázce), bylo podvedeno 18 osob, tedy 12,5 %. Tento údaj naznačuje skutečnost, že většina lidí zřejmě nepodléhá lákavé nabídce, své peníze neodesílají předem, aniž by měli jistotu doručení zboží, případně se nikdy ani s náznakem podvodného jednání nesetkali. Což je samozřejmě velmi dobře. A ač se může na první pohled zdát, tak 12,5 % není žádné malé číslo. Jaké by asi byly výsledky, kdyby se dotazníku účastnili všichni uživatelé internetu v ČR? Data Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) k 2. pololetí roku 2019 uvádí, že denně využívalo internet 70,2 % České populace starší 16 let, což je

zhruba 6,16 mil obyvatel.³⁰ Pokud by se z dotazníku zjištěných 12,5 % podvedených týkalo data vedeného ČSÚ, mohli bychom hovořit zhruba o čísle 770000 obyvatel. Zhruba tolik lidí může mít hypoteticky zkušenosti s podvodem vůči jejich osobě, v souvislosti s nákupem zboží na inzertních portálech. A to je v tomto příkladu počítáno jen s osobami, které se k internetu připojují denně, avšak domácností, které mají k internetu přístup, je až 81 %.³¹

Obrázek 5: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 6

Dotazníkem tedy od 5. otázky postupovalo pouhých 18 respondentů, kteří nejprve uvedli, na jakých inzertních portálech byli v minulosti podvedeni a u otázky číslo 6 je čekal dotaz, jaká byla nejvyšší částka, o kterou v rámci jediného nákupu přišli. Zde bylo naznačeno pomyslné rozmezí „do 5000 Kč a od 5000 Kč“, a dále také hodnota 50000 Kč (větší škoda, odkaz na odst. 3 trestného činu podvodu dle § 209 trestního zákoníku, podmiňující použití vyšší trestní sazby)³², při níž si ve většině případech, dle vnitřních předpisů PČR, přebírá prověřování takových deliktů místně příslušná SKPV, a to dle věcné příslušnosti.

Jak bylo z dat zjištěno, ve většině případech nepřesáhla škoda tisícikorunovou hodnotu a už vůbec nepřesáhla částku 5000 Kč. Jak bude v kapitole sedmé zmíněno, většina podvodníků spoléhá na to, že v případě ztráty malé finanční částky poškozený věc

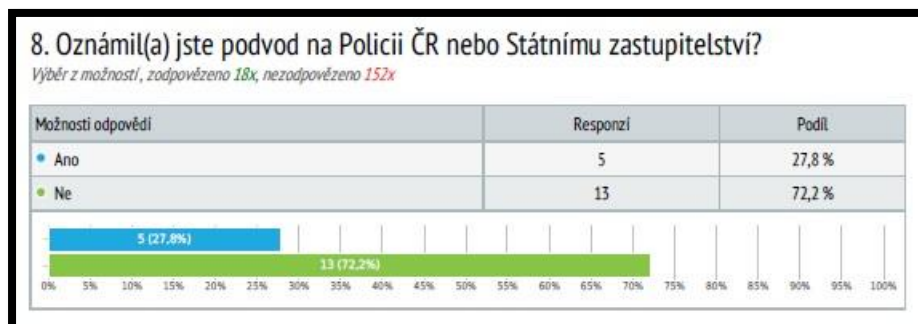
³⁰ ČSÚ, Odbor statistik rozvoje společnosti, *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci za období 2019*. Praha, listopad 2019, s. 32. Kód publikace: 062004/19 [online] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/90577057/06200419.pdf/6f465ecb-ec36-492e-bcc8-fd136d154cd1?version=1.1>

³¹ Viz předchozí.

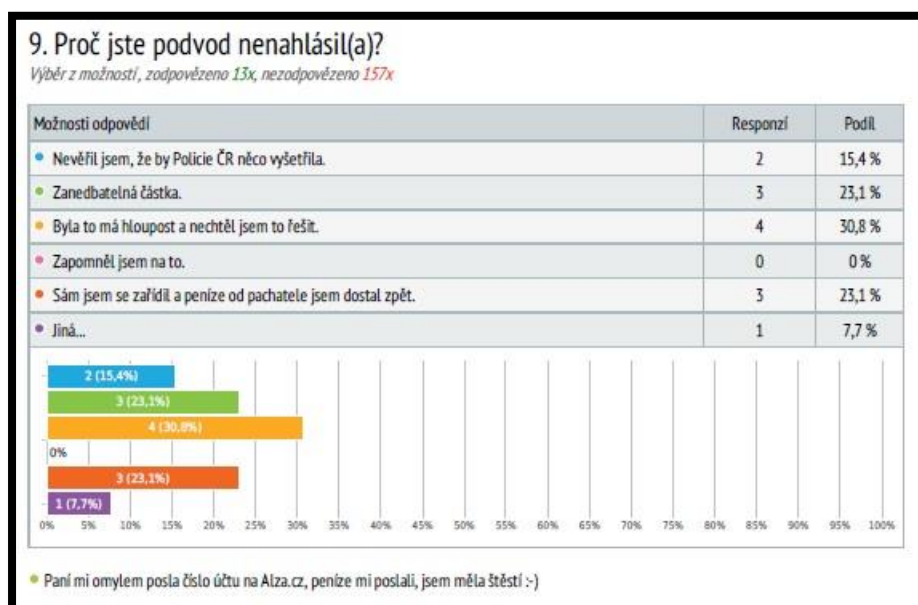
³² Úplné znění viz kapitola 3.2 Trestný čin podvodu

na policejním orgánu neoznámí a tento podvodu pachateli tedy projde. Nicméně si pořád málo lidí uvědomuje, že takových poškozených může být více než jeden a že celková škoda by mohla být značně vyšší.

Obrázek 6: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 8

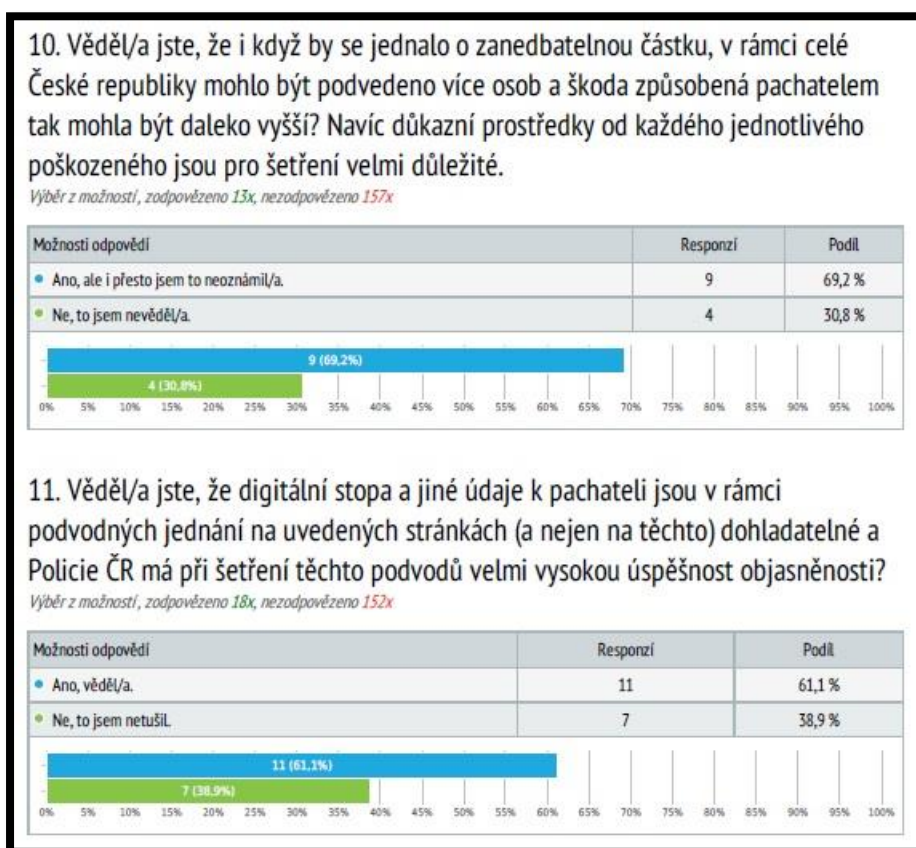

Obrázek 7: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 9

Výše uvedené odpovědi na zmíněné otázky jasně dokazují, že policejní orgány se zabývají jen minimem podvodných jednání, která skutečně nastanou. Osoby, které v otázce osmé odpověděly že skutek oznámily, přeskočili otázku číslo 9, která se zaměřovala přímo na osoby, které tak neučinily. Tyto byly dotazovány, proč tak neučinily. A pouze 4 osoby ze 13 si poradily bez pomoci příslušníků bezpečnostních sborů. Čtyři osoby se domnívaly, že to byla jejich hloupost, že podvodníkovi naletěly a nechtěly věc řešit. Pro další to byla zanedbatelná částka a další nevěřily v práci PČR. Zde tedy vyvstává otázka na zamyšlení možná i dotčeného čtenáře: Opravdu chceme finančně podporovat podvodníky, jejichž jednání tímto i nevědomky podporujeme, jelikož nevyvineme snahu tomuto jednání zabránit?

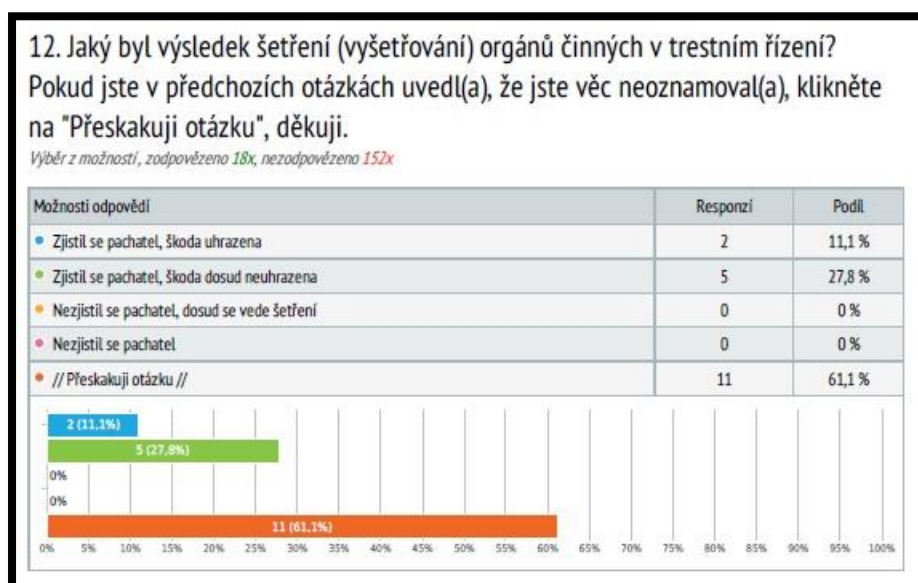
Obrázek 8: Dotazník – Odpovědi na otázky č. 10 a 11

Třináct dotazovaných osob, které odpověděly na osmou otázku záporně, postupovalo přes otázku číslo 9 na otázku desátou, která měla zjistit jejich znalosti ohledně možnosti, že nemusí být jedinými poškozenými v rámci celé ČR. I přesto, že většina respondentů o tom povědomí má, přesto se neodhodlali skutek policejnímu orgánu oznámit.

Další jedenáctá otázka byla směřována již opět na 18 respondentů (tedy i těch, kteří podvod oznámili), kde byli dotazováni, zda si jsou obeznámeni s digitální stopou v internetovém prostředí a velké pravděpodobnosti dohledat jednotlivé podvodníky, což se odráží i v kladných statistikách PČR. Stále mnoho uživatelů o této skutečnosti nemá ani ponětí, což může naznačovat jejich slabší znalost internetového prostředí a jak obecně internet funguje. Je možné říci, že jsou tito lidé v internetovém prostředí zranitelnější a možná právě proto se stávají oběťmi nejen internetových podvodů, ale i jiných činů spojených s internetem.

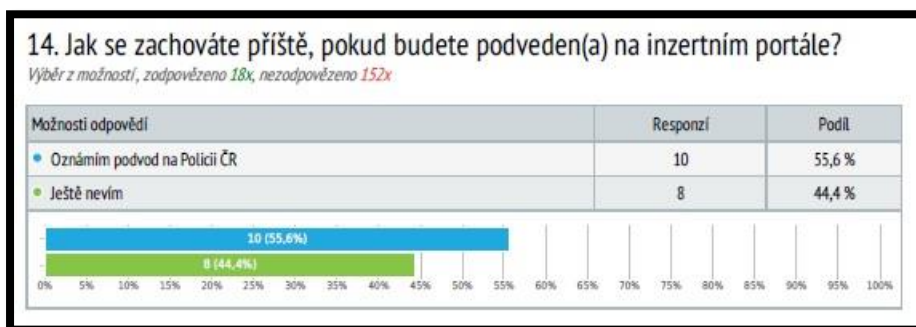
Obrázek 9: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 12

Odpovědi uvedené v otázce dvanácté nesouhlasí s odpověďmi na otázku číslo 8, a to proto, že mělo být celkem třináct odpovědí „Přeskakuj otázku“, ale je jich pouze jedenáct, oproti tomu přibylo více odpovědí u reakcí na šetření policie. Při detailní kontrole těchto odpovědí bylo zjištěno, že dva respondenti odpověděli, že podvod neoznámili orgánům činným v trestním řízení, a to z důvodů, že se jednalo o zanedbatelnou částku, nebo to nechtěl řešit. V rámci této otázky oba označili druhou odpověď, namísto, aby označili odpověď poslední. Tyto odpovědi tedy částečně narušily celková statistická data, nicméně i tak je možné ze statistických dat po úpravě vycházet.

Ze zjištěných dat však i přesto vyplývá, že pokud poškozená osoba oznámila podvodné jednání policejnímu orgánu, vždy byl zjištěn pachatel. V jednotlivých případech však není možné komentovat, proč nebyla uhrazena způsobená škoda. Může to být například tím, že věc bude ještě vyřizovat správní orgán nebo soud, nebo mohl být pachateli rozhodnutím stanoven splátkový kalendář, škoda může být také vymáhána exekutory anebo byli poškození odkázáni se škodou na řízení před občanskoprávním soudem, které dosud neproběhlo.

Obrázek 10: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 14

Poslední otázka dotazníkového šetření byla směřována zejména podvědomí respondentů, zda si při vyplňování dotazníku uvědomili, že i sebemenší důkaz v podobě oznámení právě jejich zkušeností s podvodem, může být důležitý při policejním šetření. Celkem kladně tedy je možné hodnotit nárůst osob, které by skutek příště oznámilo policii. S odkazem na otázku číslo 8, kde odpovědělo pouze pět osob, že skutek policii oznámilo, jde tedy o dvojnásobný nárůst.

Dotazníkem tedy bylo zjištěno, že z celkových 170 dotazovaných osob bylo v minulosti na inzertních portálech podvedeno 18 osob, což je 10,6 % osob. Statisticky vzato byl alespoň jednou podveden každý desátý, který kdy nakupoval zboží na inzertním portálu. Z uvedených 18 lidí však podvod oznámilo pouze 5 osob, což by mohlo v celorepublikovém měřítku znamenat nárůst oznámení ze stran poškozených téměř až o čtyřnásobek, pokud by všichni poškození skutky oznamovali. Důležitými faktory v rámci dotazníku měly být otázky, ve kterých byly zkoušeny vědomosti dotazovaných a tímto způsobem byli i ti, kteří o problematice mnoho informací neměli, minimálně poučení o práci policie v rámci této problematiky. Bylo také důležité, aby si respondenti uvědomili, že osoba, která se takového jednání vůči nim dopustila, se dopouští více obdobných podvodných jednání. Tímto jednáním si sice na jedné osobě může pachatel vydělat pouhých, například, pět set korun, ovšem z deseti lidí má už korun pět tisíc a stále se částka může navyšovat. Takových podvodníků je na světě spousta. Tedy pokud poškozený své peníze nezíská díky reklamaci apod., měl by věc oznámit na nejbližší stanici policie, kde by mu buďto byla poskytnuta rada, jak jinak je možné ještě postupovat, anebo by policejní orgán věc začal šetřit.

6.1 Kriminogenní faktory zjištěné při porovnání výsledků dotazníku a statistických dat Policie ČR

Kriminogenními faktory jsou rizikové činitele, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů. Kriminogenní faktory mohou být objektivní nebo subjektivní. V případě objektivních hovoříme například o politice, státní správě, ekonomice, kultuře atd. V případě subjektivních faktorů se jedná o strukturu osobnosti určitého jedince ve společnosti.³³

Ze statistických dat PČR bylo zjištěno, že nárůst kriminality internetových podvodů v rámci celé ČR byl v rozmezí let 2016 až 2019 o 85,48 %, tedy téměř dvojnásobný. Jednalo se však o internetové podvody obecně, kdy do této kategorie spadají jak podvodné e-shopy, nebo tzv. nigerijské dopisy anebo jiné podvodné praktiky, kterými útočník například nekalými způsoby získává osobní data svých kořistí, kterými následně disponuje a zneužívá je. Nemalé, bohužel nezjistitelné zastoupení zde mají i podvody na inzertních portálech. Velké množství podvodných jednání navíc zůstává statistikám skryto, jelikož policejní ani jiné statistiky nevedou údaje o evidovaných přestupcích proti majetku dle § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, které byly spáchány za pomoci internetu.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že celkem stále vysoké procento lidí má slabší znalosti prostředí internetu a jak podvody na internetu fungují, ale i přesto mají, nadneseně řečeno, odvalu a jsou ochotni riskovat své peníze na úkor nejistotě a důvěře osoby, kterou nikdy neviděli, která se může jmenovat jinak, než jak fakticky uvádí, jen pro ukojení našich tužeb pořídít si danou věc. Mnoho lidí si taktéž neuvědomuje, že jediným skutkem se pachatel nenasytil a podvodného jednání nezanechal. Známé přísloví hovoří, že s jídlem roste chuť a v tomto případě to není výjimkou. Čím více peněz přistane pachateli na bankovním účtu, aniž by jej stíhala policie, tím více se podvodů bude dopouštět, jelikož nabyde přesvědčení, že jeho osobu a praktiky nelze zjistit.

Kriminogenní faktory v oblasti prevence proti podvodům na inzertních portálech, byly na základě statistických dat a dotazníkového šetření, zjištěny následující:

³³ Moravskoslezský kraj, Sociální oblast, Prevence v sociální oblasti, *Slovníček základních pojmů oblasti prevence kriminality* [online] Veřejně dostupné, Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/slovnicek-zakladnich-pojmu-oblasti-prevence-kriminality-42739/

Objektivní:

- Téměř neomezený přístup k internetu většiny České populace.
- Vysoká míra anonymity na internetu.
- Složitý způsob vyšetřování těchto podvodů a jejich dokazování nebo vymáhání škod.

Subjektivní:

- Vysoká poptávka po inzertních portálech a obchodování s věcmi obecně.
- Neznalost internetového prostředí.
- Důvěra v neznámé lidi a ochota riskovat své finance.

7 Pokračování v trestném činu

Jak bylo v průběhu práce zmíněno, problematika podvodů na inzertních portálech je významná také ve faktu, že většina, ne-li všechna podvodná jednání, nejsou spáchána jedním pachatelem pouze vůči jediné osobě. Pachatel od samotného začátku umisťuje na jednom z portálů inzerát s vědomím, že zboží nedodá. Nebo naopak si nechá zboží zaslat, ale za toto nezaplatí. Zároveň počítá s tím, že se na mnohdy lákavou nabídku může ozvat více lidí a samozřejmě neodmítne jejich zájem poslat peníze na bankovní účet předem. A tak si v průběhu několika dnů, či týdnů, nechává na bankovní účet zasílat peníze a zboží dále inzeruje, dokud jej některý z poškozených nenahlásí správci inzertního portálu, případně PČR.

„Spousta podvodníků mylně spoléhá na to, že suma peněz, o kterou oběť připraví, bude tak malá, že poškozenému se nebude chtít věc oznamovat policii. Nebo že částka, kterou si nechají zaplatit za své podvody, je nižší než 5000,-Kč a policie věc nebude ani prošetřovat, protože nedošlo k újmě ve výši částky, kdy se jedná o trestný čin.“³⁴

Kožíšek s Píseckým uvedli přesně ty mylné domněnky pachatelů, na nichž právě policie získává při odhalování této protiprávní činnosti výhodu. Pachatel je ochoten uvést jednoznačně identifikační údaje na svou osobu, nebo osobu, na níž má přímou vazbu, k získání finančního prospěchu. Zejména uvádí bankovní účet, kam požaduje finanční částky posílat. Nicméně bankovní účty jsou dle zákona vedeny pouze na osoby, které se při vytváření bankovního účtu v bankovním institutu prokázaly platným dokladem, a tedy zjistit majitele účtu není v případě trestního řízení složité.

A co v případě přestupkového řízení? Zde je způsob dokazování jaksi omezen. Je to dáno skutečností, že v případě šetření policií, na základě ZoP, nelze požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství. Tyto údaje lze požadovat v případě trestního řízení, na základě ustanovení § 8 odst. 2 TR. V ustanovení je mimo jiné uvedeno: *„Jestliže je toho v trestním řízení třeba k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, k zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věci pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z*

³⁴ KOŽÍŠEK, M., PÍSECKÝ, V., *Bezpečně na internetu, průvodce chováním ve světě online*. 1. vydání. Praha, Grada Publishing, s. 113. ISBN 978-80-247-5595-3

evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů...“. Takže, zjednodušeně řečeno, z přestupku se musí stát trestný čin, aby mohl státní zástupce, na podnět policejního orgánu, požadovat informace k bankovnímu tajemství. Jak se toho dosáhne?

Povinností policie je šetřit veškerou protiprávní činnost jí oznámenou, případně a zároveň i tu, kterou zjistí vlastním šetřením. V rámci spoluprací mezi jednotlivými organizačními články a vedením různých interních informačních systémů, si policisté o jednotlivých skutcích předávají informace, které mohou sloužit například i ke sloučení spisových materiálů na základě shodného modu operandí, kdy pachatel při své podvodné činnosti využíval například stejný bankovní účet, telefonní číslo, e-mailovou schránku anebo jiné obdobné atributy. Sloučením několika přestupkových spisů tak může narůst hodnota škody nad hranici 5000,-Kč a v tu chvíli policejní orgány sepisují záznam o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 TŘ. Následným prověřováním pak již postupují dle TŘ a mohou zjistit více, pro objasnění skutků důležitých informací.

Druhým uvedeným způsobem, jak se může zjistit vyšší způsobená škoda, je na základě získaných odpovědí při spolupráci s inzertními portály. Většina inzertních portálů vede historii každého inzerovaného zboží, včetně záznamů o kontaktování prodejce ze strany zájemců, pokud k tomu využijí portálem nabízené kontaktní okénko. Zde většinou zájemce uvede minimálně svou e-mailovou schránku, případně i telefonní kontakt. Veškeré tyto údaje jsou policii poskytnuty a vyšetřovatelé následně zjišťují, zda některý ze zájemců byl taktéž podveden, zda podvodné jednání oznámili – případně kde, a pokud jej neoznámili, kontaktuje je s výzvou, aby se připojili k přestupkovému, případně trestnímu řízení. Tímto způsobem se může celková škoda vyšplhat nad hranici 5000,-Kč a policejní orgány následně zahajují úkony trestního řízení dle § 158 odst. 6 TŘ.

7.1 Znaky pokračování v trestném činu

Tímto vysvětlením se tak dostáváme k samotnému institutu pokračování v trestném činu. Pokračování v trestném činu souhrnem určitých kumulativních znaků naplněných najednou, které charakterizují tento institut. Konkrétně se tedy jedná o:

a) Stejnou skutkovou podstatu – každý jednotlivý dílčí skutek musí naplňovat všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, a to i v případě trestných činů, které jsou ve stádiu pokusu nebo přípravy.

b) Stejný anebo obdobný způsob provedení (modus operandi) – nelze tedy kvalifikovat trestný čin jako pokračující, pokud zde chybí stejný (obdobný) způsob spáchání. V kontextu bakalářské práce se může jednat například o skutečnost, že pachatel prodává zboží na jednom z inzertních portálů, kde využívá stejného bankovního účtu, telefonního čísla, e-mailové adresy atd. a svým vystupováním při následných konverzacích uvádí obdobné informace všem, se kterými komunikuje.

c) Objektivní souvislosti (je možné je rozdělit na místní, časové a podle předmětu útoku). V případě místní souvislosti je brán zřetel na místo páchaní trestných činů. V souvislosti s podvody na inzertních portálech je tímto místem nejen samotný internet, prostřednictvím čehož vzniká jednání i následek, ale také přístroj, prostřednictvím čehož bylo toto jednání způsobeno (mobilní telefon, počítač, tablet...). Časovou souvislostí je myšleno určité časové období, během něhož je trestná činnost uskutečňována, a která na sebe navazuje určitou pravidelností. Pravděpodobně se jistě nebude jednat o pokračující trestný čin, pokud pachatel spáchá jednotlivé skutky v časovém rozmezí například jednoho roku. Předmětem útoku je v tomto případě finanční profit na podvedených osobách, za účelně neposkytnuté služby (závazku).

d) Subjektivní souvislosti – v případě podvodů na inzertních portálech je možné říci, že pachatel má v úmyslu v trestném činu pokračovat. Předchozí znaky tento úmysl podporují. Pokud by jeden ze znaků chyběl, nejednalo by se o pokračování v trestném činu.³⁵

7.2 Ukládání trestu za pokračující trestný čin

Trestní právo pamatuje vedle institutu pokračování v trestném činu také na skutečnost, že pokračování v trestném činu je jakýmsi sofistikovaným způsobem páchaní dílčích protiprávních činností. A ty je nutné trestat společně, ne každý zvlášť.

„Podle novelizace trestního zákona a trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. se z hlediska hmotného práva u pokračování jedná o jeden skutek, zatímco z hlediska procesního se jedná o více skutků. Podle ustanovení § 12 odst. 12 TŘ se skutkem rozumí též dílčí útok pokračujícího trestního činu. Tato rozdílnost v pojetí skutku se projevuje také u ukládání trestu. Novelizace prolomila zásadu ne bis in idem (ne dvakrát v téže věci)

³⁵ HOLBOVÁ, J. *Pokračování v trestném činu* [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/zz3umq/>>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická. Vedoucí práce: JUDr. Josef Baxa; s. 8-9.

a překážku rei iudicatae (věc pravomocně rozhodnutá), když zavedla ustanovení § 12 odst. 12 do trestního řádu, který říká, že skutkem je též dílčí útok pokračujícího trestného činu. Do té doby nebylo možné po odsouzení pachatele rozhodnout o dalších dílčích útocích pokračujícího trestného činu, které vyšly najevo až po právní moci rozsudku, protože tvořily s těmito útoky jeden skutek. Další stíhání pachatele tak bylo možné až po zrušení pravomocného rozsudku v nějakém mimořádném opravném prostředku. Zařazením § 45 výše uvedenou novelizací do trestního zákoníku zákonodárce vyřešil právě tuto situaci, kdy pachatel je již pravomocně odsouzen za jeden nebo více dílčích útoků pokračujícího trestného činu a za další má být teprve souzen, a to tím, že zavedl ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu.“³⁶

Jedná se tak o zvláštní způsob trestání, který je upraven v ustanovení § 45 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku – Ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu. Uvedené ustanovení v prvním odstavci mimo jiné stanovuje, že odsuzuje-li soud pachatele za dílčí útok u pokračování v trestném činu, za jehož ostatní útoky byl odsouzen rozsudkem, který již nabyl právní moci, zruší v tomto dřívějším rozsudku výrok o vině o pokračujícím trestném činu celý výrok o trestu a znovu při vázanosti skutkovými zjištěními v zrušeném rozsudku rozhodne o vině pokračujícím trestným činem A to včetně nového dílčího útoku, popřípadě trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, o společném trestu za pokračující trestný čin, který nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším.

Zjednodušeně řečeno, pokračování v trestném činu je bráno jako přitěžující okolností a v případě, že obviněný byl již za jeden skutek dříve odsouzen a v průběhu trestního řízení bude zjištěno dalšího dílčího útoku, bude soud postupovat na základě výše uvedeného ustanovení.

³⁶ HOLBOVÁ, J. *Pokračování v trestném činu* [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/zz3umq/>>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická. Vedoucí práce: JUDr. Josef Baxa; s. 31-32.

8 Kazuistika typového příkladu

V této kapitole bude popsán příkladný postup při šetření oznámení o podvodném jednání ze strany neznámého pachatele, který po obdržení částky za dohodnutý obchod, objednané zboží nedodal a vyhodnocení informací zjištěných v rámci spolupráce s jinými orgány a společnostmi.

Před samotným popsáním případu je třeba uvést, že veškeré osobní a citlivé údaje k osobám a data, jsou v rámci této kazuistiky zcela anonymní. Jedná se o uvedení obvyklého prvotního postupu policejních orgánů při zpracovávání oznámení o podvodu na inzertním portálu. V rámci popisu zpracovávání takového případu bude popsána činnost základních útvarů, které přijímají oznámení a následná spolupráce s dalšími osobami, či jinými nebo specializovanými policejními pracovišti.

8.1 Oznámení a podání vysvětlení poškozeného

Na základní útvar (OOP) – pro účely tohoto případu například v Plzni – se dostavil oznamovatel Petr N., který přítomné dozorcí službě oznámil, že se stal obětí podvodného jednání při nákupu zboží na inzertním portálu Sbazar.cz a toto podvodné jednání by chtěl oznámit. Hned zprvu uvede, že byl podveden o částku 3100 Kč, a tak policisté zaevidují oznámení jako přestupek proti majetku dle § 8 odst. 1 písm. a), bod 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Při podání prvotních informací byl s oznamovatelem sepsán úřední záznam o podaném vysvětlení. Jelikož se dle prvotních informací jedná o přestupek, postupuje se podle ZoP. Úřední záznam byl tedy sepsán na základě ustanovení § 61 odst. 1 ZoP.

Poškozený Petr N. při podání vysvětlení uvedl, že zhruba před 10 dny, reagoval na příspěvek týkající se prodeje elektrických sběratelských vláček, jejichž inzerentem byla osoba vystupující pod e-mailovou adresou XYZ@seznam.cz. S prodejcem se prostřednictvím e-mailové komunikace dohodl na odeslání peněz předem, konkrétně platbou mezi bankovními účty a po obdržení platby mělo dojít k odeslání vláček balíkovou službou České Pošty kupujícímu. K doručení zboží však už nedošlo a po nabytí peněz byl prodejce nekontaktní. Panu Petru N. tak vznikla škoda ve výši 3100 Kč.

V rámci prvotní dokumentace spisu je policejním orgánem od poškozeného vyžádána kopie výpisu bankovního účtu a následně se v elektronické podobě zajišťují

e-mailové zprávy, které oznamovatel policejnímu orgánu vydal, za účelem zajištění důkazních prostředků vůči neznámému pachateli.

8.2 Spolupráce

Po provedení prvotních úkonů je policejní orgán povinen zjišťovat informace vedoucí k osobě pachatele. Jelikož se jedná o internetové prostředí, je využíváno žádostí o spolupráci s provozovateli inzertních stránek a provozovateli e-mailových služeb, kde měl pachatel zřízenou e-mailovou schránku, kterou komunikoval. Zároveň je vyžadována spolupráce s místně příslušným OAKK ke zjištění informací z databází PČR.

K jednotlivým žádostem je třeba uvést, že v tomto případě je nutné dvakrát oslovit společnost Seznam.cz. V jednom případě se jedná o zjištění údajů k inzerátu na inzertním portále sbazar.cz, který společnost Seznam.cz provozuje. Dále k e-mailové schránce, kterou pachatel užíval při komunikaci s poškozeným. V obou případech zde policejní orgán postupuje dle ustanovení § 18 ZoP³⁷. Tyto žádosti se následně zasílají prostřednictvím datových schránek.

V případě žádosti o spolupráci od jiného policejního orgánu postupuje žadatel obdobným způsobem. Žádosti se však zasílají prostřednictvím policejních systémů. Avšak v případě, že by byly zahájeny úkony trestního řízení, postupovalo by se, v případě žádosti zaslané jinému policejnímu orgánu, dle ustanovení § 7 TŘ. Zde je výslovně uvedeno: „*Orgány činné v trestním řízení jsou povinny si navzájem pomáhat při plnění úkolů vyplývajících z tohoto zákona*“.

8.2.1 Žádost o spolupráci – Seznam.cz - inzerát

Při žádosti o informace k inzerátu policejní orgán uvádí, kromě samotného popisu šetřené věci, obdobnou větu: „*Tímto vás žádám ve smyslu ust. § 18 zákona číslo 273/2008Sb., o Policii ČR, o poskytnutí veškerých informací, které k vytvořenému inzerátu máte k dispozici. Tento inzerát byl vytvořen na Vašem portále www.sbazar.cz, kdy prodávající k inzerátu uvedl pouze email XYZ@seznam.cz.*“ Jak je zřejmé, není zde uveden přesný výčet informací a zaměstnanci společnosti Seznam.cz i tak vědí, co policejní orgány pro šetření případů potřebují za informace. Je to dáno několikaletou zkušeností a doposud miliony provedených spoluprací, které společnost vyřizuje.

³⁷ Více viz 4.2 Informace získávané spoluprací

Odpovědi na policejní žádost byly zjištěny následující informace:

- Datum a čas vytvoření inzerátu.
- IP adresu, ze které byl inzerát vložen.
- E-mailová schránka prodejce.
- Kompletní znění inzerátu.
- Veškeré odpovědi na inzerát, které proběhly přes kontaktní okénko v inzerátu.
- Veškeré změny provedené v inzerátu.
- Všechny inzeráty, které jsou na uvedenou e-mailovou schránku vedeny.
- Datum smazání inzerátu.
- IP adresu, ze které byl inzerát smazán.

S těmito informacemi následně policejní orgán pracuje, zejména se zjišťuje poskytovatel internetového připojení díky zjištěným IP adresám, který by následným dotazem mohl uvést, s kým má smluvní vztah k poskytování internetového připojení.

8.2.2 Žádost o spolupráci – Seznam.cz – e-mailová schránka

Stejně, jako u předešlé žádosti, postupuje policie dle uvedeného ustanovení. V rámci této žádosti je zpravidla uvedeno například takové jednoduché znění: *„Žádám o poskytnutí veškerých informací, k účtu (e-mailu) XYZ@seznam.cz, dále IP adresu, ze které byl tento účet (e-mail) založen, a to ve smyslu ust. § 18 zákona číslo 273/2008 Sb., o PČR.“*. Opět jednoduchá žádost, na níž společnost Seznam.cz dodává tato data:

- Registrační údaje e-mailové schránky (datum a čas založení, včetně zadaných informací, jakým mohou být údaje z dvoufázového ověření, tedy telefonní číslo anebo jiná e-mailová schránka)
- Logovací údaje (přístupové údaje – soupis veškerých IP adres, ze kterých v konkrétních časech uživatel ke schránce přistupoval)
- Další údaje spojené s e-mailovou schránkou

Jako v odpovědi na předchozí žádost, i zde policejní orgán zajímají zejména logovací údaje (tedy IP adresy) a další údaje, které na sebe případně osoba mohla uvést (propojení s jinou e-mailovou schránkou, telefonní číslo apod.).

8.2.3 Žádost o spolupráci – OAKK

Se zjištěnými informacemi následně pracuje, i na základě předchozí žádosti, policista na OAKK, který zjištěná data vyhodnocuje. Policista v tomto případě může

z policejních databází zjistit, že se zřejmě jedná o pokračující trestný čin podvodu dle § 209 odst. 1, 3 TZ. Provedenou analýzou tedy může být zjištěno, že na jiném útvaru v rámci ČR je vedeno trestní řízení, se shodnými atributy (atribut = jednoznačný identifikátor), konkrétně shodným bankovním účtem neznámého pachatele a modem operandi, jako na základním útvaru šetřeném případě. Pro tento případ například jeden ze základních útvarů v Praze. Pro základní útvar je policistou OAKK vypracována přehledová tabulka všech doposud vedených stejných spisů, které jsou postupovány právě do Prahy a k tomu sepsán formulář s odpovědí.

8.3 Ukončení spisu ze strany základního útvaru, který oznámení přijal

Díky zjištěným informacím je zpravidla následně kontaktován zpracovatel spisu v Praze, který si vyžádá spis z Plzně ke sloučení. Policejní orgán tak postoupí spis do Prahy na základě věcné příslušnosti, jak stanovuje závazný pokyn policejního prezidenta a tento spis tak bude součástí kompletovaného spisu v Praze.

Tímto způsobem byl, jednoduše řečeno, zrušen přešůpek proti majetku, jelikož se na základě časové souvislosti na sobě navazujících jednotlivých skutků zjistilo, že se jedná o pokračující čin, jehož celková škoda přesahovala částku 5000 Kč. Pachateli tak v případě odsouzení nehrozí jen nízká sankce za jednotlivě spáchané přešůpky, ale sankce stanovená trestním zákoníkem.

Závěr

Problematika internetové kriminality je všeobecně známá a velmi významnou měrou se na tomto odvětví kriminality podílí i podvodná činnost s využitím právě internetu. Bakalářskou prací bylo poukázáno na anonymitu, kterou internet nabízí – což koneckonců není nic špatného, pokud ovšem není anonymita zneužita za účelem osobního prospěchu na úkor jiných.

Vymezením pojmů souvisejícím s tématem bakalářské práce a jeho zasazení do kontextu českého práva byl splněn jeden z vytyčených cílů, na což se váže i řešená problematika získávání a zajišťování důkazů dle zákonných norem, které policejní orgány využívají při vyšetřování podvodných jednání v prostředí inzertních portálů. Díky zkoumanému případu konkrétního šetřeného spisového materiálu bylo na problematiku a způsob získávání důkazních prostředků dostatečně poukázáno.

Jedním z cílů bakalářské práce bylo vyhodnocení statistických dat spojených s internetovou podvodnou kriminalitou v posledních letech a komparace s dotazníkovým šetřením. V průběhu zpracovávání dat chtěl autor dotazník, který byl zaměřen na podvody na inzertních portálech, porovnat se statistickými výsledky PČR. Neplánovanou překážkou byla skutečnost, že statistická data ohledně internetových podvodů, jsou vedena až od roku 2016, a tak nemohlo být užito původně plánovaná desetiletá statistika. Dalším zjištěním bylo, že policejní databáze neshromažďují data o konkrétně podvodech na inzertních portálech, avšak pouze o internetových podvodech obecně. Zároveň policejní statistiky nevedou údaje o přestupcích proti majetku, spáchaných prostřednictvím internetu. Komparace tak nemohla být provedena přesně, jelikož se nejedná o data spolu napřímo související. Nicméně, dle zjištěného je možné konstatovat, že kriminalita v oblasti internetových podvodů, jimiž jsou podvody na inzertních portálech součástí, narůstá, a to rapidně. Uživatelská neznalost prostředí internetu, důvěra v anonymní osobu na „druhé straně“ a mnohdy i stud dostavit se na PČR s oznámením, že dotyčný někomu naletěl, navíc ještě více poskytují podvodníkům prostor pokračovat v trestné činnosti. Ze zjištěných statistických dat však lze potvrdit hypotézu o narůstajícím trendu podvodné činnosti páchané prostřednictvím internetu.

V souvislosti s tímto narůstajícím trendem a anonymitou spojenou s užíváním internetu, kdy k podvodným jednáním mnohdy nestačí pouhé uživatelské znalosti internetu, je na místě hovořit o možnosti úpravy platné legislativy. Podle názoru autora by se změna měla týkat zejména v doplnění textu mezi výkladová ustanovení trestního zákoníku

uvedená v Hlavě VIII. Obecné části Trestního zákoníku, s označením například „§ 120a *Využití internetu*“ s následným textem obsahující jednoduchého vysvětlení, kdy je při trestném činu užito internetu. Příkladem: „*Využitím internetu se rozumí, že za účelem dokonání trestného činu nebo jeho pokusu, bylo využito celosvětové sítě internet, bez jejíž využití by nebylo možné trestný čin dokonat nebo se o něj pokusit.*“ S tímto textem by zároveň bylo nutné buďto doplnění ustanovení o přitěžujících okolnostech, uvedených v § 42 TZ, například odstavcem „*q) trestný čin spáchal za využití internetu*“, anebo by se takový text mohl doplnit do konkrétních ustanovení trestných činů, uvedených ve Zvláštní části Trestního zákoníku, jako jejich kvalifikované skutkové podstaty – tedy okolnosti použití vyšší trestní sazby. Taková úprava zákona však byla celkem rozsáhlá, jelikož v dnešní době je možné spáchat spoustu trestných činů za využití internetu a opomenout, byť na jeden takový, by nebylo žádoucí. Vývojem moderní doby a technologií by však mohlo takových možností přibývat, a proto by bylo legislativně jednodušší udělat drobnou úpravu, viz výše k § 42 TZ a nového výkladového ustanovení, což by podmiňovalo přičíst k tíži pachatele jeho jednání a tím tedy zpřísnit druh nebo výměru ukládaného trestu. Autora k tomuto návrhu de lege ferenda vede zejména již zmíněná skutečnost vývoje doby a moderních technologií, které jsou více a více zneužívány, jedná se tak o sofistikovanější způsob páchání protiprávní činnosti a pro vysokou anonymitu (a nejenom pro anonymitu) je pro policejní orgány obtížnější vyšetřovat takové trestné činy, kde pachatel využil prostředí internetu.

Autorem byla provedena analýza odborné literatury ke zjištění, zda již obdobně konkrétní návrh na změnu/úpravu zákona byl některým z autorů odborné literatury představen, či přednesen nebo projednáván zákonodárným sborem. Žádná taková informace nebyla nalezena, tím však není její existence vyloučena.

Hlavním cílem této bakalářské práce však bylo sdělit informace, jak vůbec této trestné činnosti předcházet, na základě provedeného dotazníku rozšířit povědomí o této problematice zároveň s uvedením návodu, jak postupovat v případě, že se čtenář stane obětí podvodu na inzertním portále. Tento cíl práce byl naplněn.

Závěrem bych rád uvedl, že tato bakalářská práce byla zpracována zejména proto, aby docházelo k předcházení této trestné činnosti, nikoliv jako návod na její páchání.

Použitá literatura a zdroje

Knihy a monografie:

- 1) FRYŠTÁK, Marek a kol., *Trestní právo hmotné: zvláštní část*, 3. aktualizované vydání. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2012, 170 s., ISBN 978-80-7418-159-7.
- 2) GŘIVNA, T. § 230 [Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací]. In ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, 3632 s., ISBN 978-80-7400-428-5.
- 3) JELÍNEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, 976 s., ISBN 978-80-7502-120-5.
- 4) KOŽÍŠEK, M., PÍSECKÝ, V., *Bezpečně na internetu, průvodce chováním ve světě online*. 1. vydání. Praha, Grada Publishing, 176 s., ISBN 978-80-247-5595-3.
- 5) KLIMEK, L., ZÁHORA, J., HOLCR, K., *Počítačová kriminalita v evropských súvislostiach*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, 448 s., ISBN 978-80-8168-538-5.
- 6) KOLOUCH, J. *CyberCrime*, 1. vydání, Praha: Edice CZ.NIC, z. s. p. o. 2016, 524 s., ISBN 978-80-88168-15-7.
- 7) KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. Praha: C. H. Beck, 2009. 656 s., ISBN 978-80-7400-047-8
- 8) POLČAK R., PURY, F., HARAŠTA, J. a kolektiv. *Elektronické důkazy v trestním řízení*, 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 254 s., ISBN 978-80-210-8073-7
- 9) SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*, 1. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 640 s., ISBN 978-80-7380-501-2.
- 10) ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 3632 s., ISBN 978-80-7400-428-5.

Elektronické zdroje:

- 1) Adaptic s.r.o. – *Internetový slovníček*, Znalosti, Slovníček, E-shop [online] autor: ŠTRÁFELDA, J. [cit. 2020-02-14]; Dostupné z: <http://www.adaptic.cz/znalosti/slovnicek/e-shop/>.

- 2) DUŠKOVÁ, K. *Rizika podvodu v souvislosti s nabídkou zboží na inzertním portálu* [online]. Karlovy Vary, 2019. Dostupné z: <<https://is.vsfs.cz/th/j87zm/>>. Bakalářská práce. Vysoká škola finanční a správní. Vedoucí práce: Ing. Petr Vlach
- 3) Facebook. *Zásady pro obchodování – Zakázaný obsah* [online]; [cit. 2020-02-16]; Dostupné z: [facebook.com/policies/commerce](https://www.facebook.com/policies/commerce)
- 4) HABRDA, P. *Podvodná jednání páchaná na Internetu* [online]. Brno, 2018. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/a5g9w/>>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce: Marek Fryšták.
- 5) HOLBOVÁ, J. *Pokračování v trestném činu* [online]. Plzeň, 2012. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/zz3umq/>>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická. Vedoucí práce: JUDr. Josef Baxa.
- 6) Moravskoslezský kraj, Sociální oblast, Prevence v sociální oblasti, *Slovníček základních pojmů oblasti prevence kriminality* [online] Veřejně dostupné, Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/slovnicek-zakladnich-pojmu-oblasti-prevence-kriminality-42739/
- 7) Statistické údaje Mezinárodního telekomunikačního úřadu (© International Telecommunication Union) se sídlem ve Švýcarsku, vydané v červenci roku 2017 [online], [cit. 2020-01-12], Dostupné z: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2017.pdf>

Legislativní dokumenty:

- 1) ČESKO. Sdělení č. 104/2013 Sb.m.s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o počítačové kriminalitě (Úmluva o počítačové kriminalitě). In Sběrka mezinárodních smluv, Česká republika. 2013, částka 56.
- 2) ČESKO, Zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- 3) ČESKO, Zákon číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- 4) ČESKO, Zákon číslo 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
- 5) ČESKO, Zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- 6) ČESKO, Zákon číslo 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
- 7) ČESKO, Zákon číslo 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Seznam zkratek

B2C	Tato zkratka pochází z anglického termínu Business to Customer (obchodník → zákazník) – týká se obchodu mezi podnikatelem a nepodnikatelem
C2C	Tato zkratka pochází z anglického termínu Consumer to Consumer (zákazník → zákazník) – týká se obchodu mezi nepodnikateli
ČSÚ	Český statistický úřad
IP (adresa)	I nternet p rotocol (protokol pomocí kterého spolu komunikují všechna zařízení v internetu)
ISP	I nternet s ervice p rovider (poskytovatel připojení nebo poskytovatel informační služby)
OAKK	Oddělení a nalytiky a k ybernetické k riminality
OOP	Obvodní oddělení P olicie ČR
PČR	P olicie České republiky
SKPV	Služba k riminální p olicie a v yšetřování
TŘ	T restní řád (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním)
TZ	T restní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)
ZoP	Z ákon o P olicii ČR (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Dotazník – Počet dotázaných osob.....	34
Obrázek 2: Dotazník – Odpovědi u otázky č. 1	34
Obrázek 3: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 2	35
Obrázek 4: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 4	35
Obrázek 5: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 6	36
Obrázek 6: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 8	37
Obrázek 7: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 9	37
Obrázek 8: Dotazník – Odpovědi na otázky č. 10 a 11.....	38
Obrázek 9: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 12	39
Obrázek 10: Dotazník – Odpovědi na otázku č. 14	40

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci celé ČR.....	30
Graf 2: Vývoj TČ podvodu dle § 209 TZ v rámci jednotlivých krajů	30

Seznam příloh

Příloha č. 1	Dotazník – přehled položených otázek, část 1.
Příloha č. 2	Dotazník – přehled položených otázek, část 2.
Příloha č. 3	Dotazník – přehled položených otázek, část 3.
Příloha č. 4	Dotazník – přehled položených otázek, část 4.

Příloha č. 1

Dotazník – přehled položených otázek, část 1.³⁸

Podvody na inzertních portálech

Příloha: dotazník

Podvody na inzertních portálech

Dobrý den,

v rámci zpracování své bakalářské práce si Vás dovoluji poprosit o několik minut Vašeho času k vyplnění tohoto jednoduchého dotazníku. Dotazník je anonymní, proto prosím vyplňujte pravdivě.

Za vyplnění a další sdílení dotazníku předem děkuji.

1. Dokážete správně určit, co z níže uvedeného lze považovat za INZERTNÍ SERVER?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Alza.cz, CZC.cz, Mall.cz
- Sbazar.cz, Bazoš.cz, Marketplace na Facebooku
- Nevím
- Jiná...

Správně odpověděl ten, kdo označil druhou možnost (tedy Sbazar.cz, Bazoš.cz, Marketplace na Facebooku). Zmínit tuto skutečnost je velmi důležité pro následné přeorientování se v dotazníku správným směrem. Pokud jste odpověděli špatně, nebo jste toto názvosloví neznali, nic se neděje.

Pro doplnění: Inzertními portály jsou webové stránky, na kterých jsou inzeráty na prodej, pronájem, výměnu, darování, a to jakéhokoliv zboží, ať již nového, či použitého. Nejčastěji se tyto portály zaměřují na oblast prodeje nábytku, vozidel, realit, dětského zboží a vybavení, nabídky práce, ale i domácích mazlíčků a mnoha jiného.

Tímto vysvětlením snad naladíme správnou notu a mohu Vám tedy pokládat otázky, které směřují k cíli mé bakalářské práce. Zároveň upozorňuji, že se může stát, že bude dotazník ukončen již po prvních otázkách. V tomto případě se nejednáte o mou cílovou skupinu, ale i přesto Vám děkuji za Váš čas.

2. Máte zkušenosti s nákupem zboží na inzertních portálech?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

on-line dotazníky zdarma - www.survio.com13

³⁸ Vlastní tvorba – Dotazníkové šetření s využitím internetového portálu [online] www.survio.com

Příloha č. 2

Dotazník – přehled položených otázek, část 2.³⁹

Podvody na inzertních portálech

3. Na kterém z níže uvedených inzertních portálů jste v minulosti nakupoval(a)? Ať už při prodeji nebo nákupu věci.

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Sbazar.cz
- Sauto.cz
- Bazoš.cz
- Hyperinzerce.cz
- Annonce.cz
- inzerce.net
- Marketplace (na Facebooku)
- Jiná...

4. Byl(a) jste na některém z inzertních portálů podveden(a)? A to i zanedbatelnou částkou.

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano
- Ne

5. Na kterém z níže uvedených inzertních portálů jste byl(a) podveden?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Sbazar.cz
- Sauto.cz
- Bazoš.cz
- Hyperinzerce.cz
- Annonce.cz
- inzerce.net
- Marketplace (na Facebooku)
- Jiná...

6. O jakou NEJVYŠŠÍ částku jste v rámci jediného nákupu přišel/přišla?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Do 1.000,- Kč
- Do 3.000,- Kč
- Do 5.000,- Kč
- Do 50.000,- Kč
- Více než 50.000,- Kč

on-line dotazníky zdarma – www.survio.com14

³⁹ Vlastní tvorba – Dotazníkové šetření s využitím internetového portálu [online] www.survio.com

Příloha č. 3

Dotazník – přehled položených otázek, část 3.⁴⁰

Podvody na inzertních portálech

7. Kolikrát jste byl(a) podveden(a)?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Jednou
 2-5 krát
 Více než 5 krát

8. Oznámil(a) jste podvod na Policii ČR nebo Státnímu zastupitelství?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano
 Ne

9. Proč jste podvod nenahlásil(a)?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Nevěřil jsem, že by Policie ČR něco vyšetřila.
 Zanedbatelná částka.
 Byla to má hloupost a nechtěl jsem to řešit.
 Zapomněl jsem na to.
 Sám jsem se zařídil a peníze od pachatele jsem dostal zpět.
 Jiná...

10. Věděl/a jste, že i když by se jednalo o zanedbatelnou částku, v rámci celé České republiky mohlo být podvedeno více osob a škoda způsobená pachatelem tak mohla být daleko vyšší? Navíc důkazní prostředky od každého jednotlivého poškozeného jsou pro šetření velmi důležité.
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, ale i přesto jsem to neoznámil/a.
 Ne, to jsem nevěděl/a.

11. Věděl/a jste, že digitální stopa a jiné údaje k pachateli jsou v rámci podvodných jednání na uvedených stránkách (a nejen na těchto) dohledatelné a Policie ČR má při šetření těchto podvodů velmi vysokou úspěšnost objasnění?
Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano, věděl/a.
 Ne, to jsem netušil.

on-line dotazníky zdarma – www.surveo.com15

⁴⁰ Vlastní tvorba – Dotazníkové šetření s využitím internetového portálu [online] www.surveo.com

Příloha č. 4

Dotazník – přehled položených otázek, část 4.⁴¹

Podvody na inzertních portálech

12. Jaký byl výsledek šetření (vyšetřování) orgánů činných v trestním řízení? Pokud jste v předchozích otázkách uvedl(a), že jste věc neoznamoval(a), klikněte na "Přeskažuji otázku", děkuji.

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Zjistil se pachatel, škoda uhrazena
- Zjistil se pachatel, škoda dosud neuhrazena
- Nejistil se pachatel, dosud se vede šetření
- Nejistil se pachatel
- // Přeskažuji otázku //

13. Byl(a) jste / Jste s prací Policie ČR při odhalování podvodného jednání vůči Vaší osobě spokojen(a)?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Ano, zjistili pachatele
- Ano, i přesto, že pachatele nezjistili, dělali co mohli
- Ne

14. Jak se zachováte příště, pokud budete podveden(a) na inzertním portále?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

- Oznámím podvod na Policii ČR
- Ještě nevím

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Zároveň budu moc rád, pokud jej budete dále sdílet.

S pozdravem a přáním pevného zdraví, Jakub V.

on-line dotazníky zdarma – www.survio.com16

⁴¹ Vlastní tvorba – Dotazníkové šetření s využitím internetového portálu [online] www.survio.com